БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 168 (9000)
ИЮЛИИН 19
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй сесси

Үсэгэлдэр Улан-Удэдэ, Соведүүдэй Байшангай Ехэ зал соо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй (табадахи зарлалай) хоёрдохи сесси болобо.

Сесси дээрэ «Юрэнхы дунда эрдэм олгуулха һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгаха» тухай Бурядай АССР-эй гэгээрэлэй министрын орлогшо А. В. Никоровэй, «Профессионально-техническэ һуралсал» тухай Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай резервын управлениин начальник П. Ф. Томиной элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд Л. К. Врублевская, Е. Д. Зверева, Н. Б. Иринчеев, Т. Ф. Дубкова, Р. С. Сафронов, М. И. Решникова, В. Я. Суетин, Ц. О. Очиров, мүн Улан-Удын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Д. Минеев, түмэр замай № 1 училищиин директор П. Э. Авгуль, Бурядай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай директор Ц. Ж. Жамсарано гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Удаань «Бурядай АССР дотор ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, арадай гэгээрэлэй хэрэгые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуули Бурядай АССР-эй Верховно Совет баталан абаа.

Тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса харууһалха хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлэе!

Техническэ дэбжэлтэ түйлахын түлөө

Үйлэдбэриие үргэнөөр оньһожоруулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй июнин Пленумэй шиидхэбэриие республикымнай ажалшад тон ехэ дуратайгаар угтаад, суглаа, зүблөөнүүд дээрээ шэнэ шэнэ арга боломжонуудые элирүүлнэ, һанамжа дурадхалнуудаа оруулна, дутуу дунгуудаа шүүмжэлнэ.

Һая партиин обкомой пленум боложо, «КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй дүнгүүд болон областной партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Элидхэл хэһэн КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Хахалов, үгэ хэлэһэн нүхэдшье сүүлэй үедэ предприятинуудта шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, машина, түхеэрэлгэнүүдые уралан нарижуулха, хуушануудые шэнэлхэ, элдэб жэжэ гар хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдээр хэдэг болохо талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ маанадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала удхашанартай байна.

Гэхэ зуура промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ байһан ехэн дутагдалнууд элирүүлэгдээ, шангаар шүүмжэлэгдээ. Олон предприятинуудта машина, түхеэрэлгэнүүд үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ, хуушарһан станок, түхеэрэлгэнүүд нарижуулан һайжаруулагдаагүй, шэнэнүүдээр һэлгэгдэнэгүй, ажал ехэтэй гар хүдэлмэринүүд үргэнөөр оньһожоруулагданагүй.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд шэнэ шэнэ техникээр ехэды хангагдаһан байбашье, олон хүдэлмэриие үшөөл оньһожоруулаагүй, гараар хэдэг байһан зандаа. Комбинадай предприятинуудай 42 процент шахуу хүдэлмэришэд бар хүсөөрөө ажаллана. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, баян техникэ гүйсэдөөр ашаглагданагүй, элдэб шалтагаанһаа машина, түхеэрэлгэнүүд эбдэрнэ, зогсоно. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, модоной гэшүүһэ тайрадаг леспромхозуудта бии байһан 200 гаран электрохюрөөнүүдэй 130-хинь лэ хүдэлгэгдэнэ. 61 иимэ хюрөөтэй Итанцын леспромхоздо оройхон ганса нэгэниинь хэрэглэгдэдэг байха юм. Эгээл иигэжэ техникэдээ байша хэрэгээр, эзэн бусаар хандадаг байһанай гэмээр леспромхозуудта гэшүүһэ тайраха хүдэлмэридэ аяар 1130 хүн ябуулагдана.

Барилгын хүдэлмэриие оньһожоруулха, индустриализацилха хэрэгтэ пленум шухала анхарал хандуулба. Манай республикада барилгын удаанаар хэгдэдэг байһанай гол шалтагаанууд гэхэдэ, олон хүдэлмэриин оньһожоруулагдаагүй байһанһаа гадна, участок, управлени, трестнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй олохониинь мэргэжэл, бэлэдхэл баатай, хүтэлбэриин шадабари һулатай хүнүүд байха юм. Барилгын предприятинуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ гээшэ шухала болоо.

Республикымнай промышленна предприятинууд болон барилганууудай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудай шалтагаанууд юуб гэхэдэ, министерствонүүд, управлени-нүүд, партиин горком болон райкомууд үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулдаггүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулдаг, кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха хэрэгтэ алдуу эндүү гаргадаг байна.

КПСС-эй обкомой пленум хэдэ хэдэн гол шухала зорилгонуудые табиба.

Ашагта малтамалай промышленностьда: гол түлэб нэмэл аргаар шулуу нүүрһэ абадаг болохо, тиихэдээ газар малталгын мүнөө сагай техникые үргэнөөр хэрэглэхэ, Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй хэбтэшые нэмэл аргаар ашаглахадаа гидромеханизаци хэрэглэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

1961 он болотор нэмэл аргаар руда болон шулуу нүүрһэ абадаг болоходоо оньһожоруулгын хүдэлмэриие 100 процентдэ хүргэхэ, Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикые 1960 ондо һэльбэн заһабарилжа, бүхы хүдэлмэриинь оньһожоруулха гэһэн зорилго табигдаба.

Машина бүтээлгын промышленностьда: ойрын 2—3 жэл соо хуушарһан бүхы металл зүһэлгын, дархалалгын станок, түхеэрэлгэнүүдые гүйсэдөөр уралан һайжаруулжа, шэнэлхэ, тиин ажалай бүтээсые 30 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ, тиихэдээ автомат зэбсэгүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо шухала.

Электрын хүсэ үргэнөөр хэрэглэхэ асуудалда пленум онсо анхарал хандуулжа, долоон жэлэй туршада ашаг багатай жэжэ электростанцинуудай оронд республикын бүхы промышленна предприятинуудые, колхоз, совхозуудые хангажа байха томо электростанцинуудые барижа, энергетическэ центральна системэ бии болгоод, ехэ вольтно утаһануудые татаха гэжэ шиидхэгдээ.

Барилгын предприятинуудай хүдэлмэриие саашадань индустриализацилхын тулада хэдэ хэдэн хэмжээнүүд хараалагдаба.

Тэрэшэлэн ажал хүдэлмэриинь үргэнөөр оньһожоруулжа, республикынгаа хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиие саашадань хүгжөөхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

Үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдээр хангаха хүдэлмэриие һайнаар ябуулхын тулада **томо томо предприятинуудта технологическа болон конструкторска бюронуудые бии болгохо** гэжэ шиидхэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй, партиин обкомой тус пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд зоной дунда ябуулдаг ойлгуулалжынгаа, эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие бүри һайжаруулха, зоной эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулха, уралан нарижуулагшадай хүдэлөө, социалистическэ, коммунистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

Техническэ дэбжэлтэ түйлан, долоон жэлэй түсэбөөр урдаа табиһан тодорхой зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, правительствынгаа дээдэ шагнал—Ленинэй орденые харюулха байнабди.

ВЦСПС-эй II пленум

ВЦСПС-эй хоёрдохи пленум июлиин 16-да Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдээ. Профессиональна союзуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, профсоюзуудай эдэбхитэд, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд, совнархозуудай болон предприятинуудай түлөөлэгшэд, профсоюзуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, творческо организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд пленумдэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй дүнгүүд, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ түйлахын түлөө, ажалай бүтээсэ саашадань дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, өөрынь үные химжаруулхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар профсоюзуудай зорилгонууд тухай асуудалнуудые пленум зүбшэн хэлсэхэ юм.

Нэгэдэхи асуудалаар ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин элидхэл хээ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн эхилһэн байна.

ВЦСПС-эй II пленум июлиин 17-до Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ тухай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй уряа ажалшадта дайшалхы программа боложо үгэхэһөө гадна, ажалай шэнэ амжалтануудые түйлаха хэрэгтэ тэдэниие зоригжуулна гэжэ В. В. Гришинэй элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Үгэ хэлэгшэд мүрысөө эмхидхэлгээр өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрөөд, профсоюзна болон ажахын органуудай хүдэлмэриин дутуунуудые тэмдэглэһэн байна.

Энэ асуудалаар пленум тогтоол баталан абаа.

Удаань зүбшэхэ зүйлэйнгөө хоёрдохи асуудалые пленум зүбшэжэ ороо. «Профсоюзуудай хүмүүжүүлгын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» ВЦСПС-эй секретарь Т. Н. Николаева элидхэл хээ. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн эхилһэн байна.

Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

(ТАСС).

☆

Уһанда абтаһан ногоо сабшана

Ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын зорилгоор Ленинэй нэрэмжэтэ (Баргажан) колхозойхид 8—8 хүнһөө бүридэһэн 18 звено эмхидхэжэ, үбһэндөө жэгдэрэн оробо.

Тээсгэнэй ехээр ороһон хура бороондо Баргажан гол дэлбэржэ, набтар газарнууд үертэ абтаһан юм. Тэдэ газарнуудай үбһые Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид түүбэрилэн сабшажа байна.

Баргажанай голой урда эрьеэр табигдаһан бухал, сомоонууд үдэр үнгэрхэ бүри олошорно.

Ц. Маланова.

Огородынь үбһэндэ дарагдаа

Улан-Удэ городой ажалшадые огородой эдеэгээр, капуста, үгэрсэ, свёкло гэхэ мэтээр хангаха уялгатай Иволгын совхоз энэ жэлдэ нилээд ехэ газарта овощь тариһан байха юм. Теэд мүнөө ургасын эгээл түлэг дундаа гаража байхада капуста, свёкло болон бусад ургамалнууд шүдэр үбһэндэ дарагдашоод байна.

Совхозой нэгэдэхи отделенидэ (эрхилэгшэнь нүхэр Ельченинов) 6 гектар овощь бүхыдөө бог үбһэндэ дарагдашоо. Мүнөө тэдэнэртэ аймагай центрын алба хаагшад туһалжа байнхай.

Мүн иимэрхүү байдал «Улаан Оронго» колхоздо үзэгдэнэ.

Д. Шагдуров.

Республикын колхоз, совхозуудта тэжээлэй ургамалнуудай ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэриин ябаса тухай

1959 оной июлиин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Кукуруза элдүүрилгэ	Хартаабха элдүүрилгэ	Овощь элдүүрилгэ
Закаменай	100,0	72,0	45,7
Сэлэнгын	90,8	20,8	74,2
Мухаршэбэрэй	87,4	92,1	64,6
Прибайкалиин	81,9	77,3	42,8
Иволгын	81,4	75,0	70,4
Түнхэнэй	78,3	61,1	—
Бичурын	74,8	81,3	97,2
Зэдын	68,3	42,8	71,9
Ториин	63,4	97,6	69,6
Хэжэнгын	62,2	11,9	16,4
Байкало-Кударын	60,1	70,0	54,8
Баргажанай	60,0	60,6	37,5
Кабанскын	50,1	87,7	43,5
Хориин	43,8	47,2	16,0
Кударын	41,1	97,1	91,8
Яруунын	35,8	—	3,8
Курумканай	29,8	44,6	79,2
Заиграйн	21,8	35,5	—
Кяхтын	19,4	73,2	41,2
Тарбагатайн	15,4	13,0	8,6
Баунтын	—	10,7	25,0
СОВХОЗУУД:			
«Эрдэм»	100,0	100,0	100,0
Кабанскын	100,0	50,0	45,0
Борьёогой	100,0	96,4	—
Иволгын	76,5	100,0	100,0
Хориин	69,6	87,8	40,0
Бичурын	60,9	59,5	100,0
Сэлэнгын	57,4	17,2	100,0
Кяхтын	31,1	98,5	66,7
Яруунын	—	96,0	30,0

☆☆☆

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАҺАН КОМПЛЕКСНО ЗВЕНОНУУДАЙ ХҮСӨӨР

„Эрдэм" совхоздо үбһэ хуряалгын үедэ тусхай звенонууд эмхидхэгдээ. Эндэ газар дээрэ силос дарадаг арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ

Манай Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозойхид мал ажалай ашаг шэмэ абалгые эрид дээшэлүүлхын тулада тон ехэ зорилгонуудые табяад ажаллажа байнхай. Долоон жэлэй туршада һү, мяха, ноохо, үндэгэ абалга горьтойхон дээшэлхэ юм. Манай 5-дахи отделениие абаад үзэбэл, ганса мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 2100 килограмм һүн һаагдаха, 1690 центнер мяхан гүрэндэ тушаагдаха юм. Мүн ноохо, үндэгэ абалга нилээд дээшэлхэ.

Табиһан зорилгоёо бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын хойноһоо отделениимнай ажалшад ехэ оролдолго гаргажа байна. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи гүүртымнай һаалишад үнеэн бүриһөө 974 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ фермымнай түрүү һаалишад Дугарма Бадмаева, Балдандулма Дондокова, Вера Чимитдоржиева гэгшэд үнеэн бүриһөө 1062—1186 килограмм һү һааһан байха юм. Мяха тушаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди. Эбэртэ бодо мал харууһалдаг нүхэр Дондок Бимбаевай даадаг гүүртынхид июнь һара соо малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1091 граммаар нэмээгээ.

Мүнөө отделенимнай үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байна. Кударынхидай үүсхэлые дэмжэн, байгша ондо адууһа малдаа жэл хахадта хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэжэ абахаар шиидээбди. Хэрбээ нёдондо жэлдэ хамта 4800 центнер үбһэ ногоо бэлдэһэн байбал, мүнөө жэл 12 мянган центнер үбһэ бэлдэжэ абахабди.

Сабшалангай ургаса яһала һайн. Манай отделени бүхыдөө 712 гектар сабшалантай. Тэрэнэймнай 250 гектар гар хажуураар сабшажа абтаха. Үбһэ хуряалгаяа августын 1 болотор дүүргэхээр хараалнабди. Хүдэлмэреэ богони болзорто үнгэргэхын зорилгоор тусхай комплексно звенонуудые эмхидхээд ажаллажа байнабди. Комсомол-залуушуулай звеное нүхэр Чойбалсан Раднаев хүтэлбэрилнэ. Звенодонь тракторай нэгэ агрегат, морин косилка, 2 морин тармуур даалгажа үгтэнхэй. Тэдэнэр 320 гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнэйнгээ 260 га дээрэһээ гектарай 17 центнер, бэшэ тээһээнь гектарай 10—10 центнер үбһэ ногоо бэлдэжэ абахаар шиидээ. Тэрэшэлэн коммунист Доржо Будаевай даадаг звено 106 гектар сабшалангай га бүриһөө 12 центнер үбһэ сабшажа абаха юм. Мүнөө жэл үбһэ хуряалгымнай гол хүдэлмэри оньһожоруулагдаһан комплексно звенонуудай хүсөөр хэгдэхэ байна.

Мүнөө отделенидэмнай зуугаад гектар үбһэн сабшагдаа. Морин косилкашад Г. Арьянов, Н. Цыремпилов, Н. Будажапов гэгшэд һайнаар ажаллана. Гар хажууршадай дундаһаа Б. Цыренжапов, С. Цырендоржиев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Хонишодой бригада, һубай малай гүүртын малшад өөһэдынгөө хүсөөр гүүртэ, отаралнуудайнгаа малда үбһэ бэлдэжэ абаха юм. Тэдэндэ тус тустань 20—30 гектар сабшалан даалгагдажа үгтэнхэй. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон Цыдып Эрдынеев Шара гол гэжэ газарта 26 га газар даажа абаад, тэндэһээ гектарай 18 центнер үбһэ сабшахаар шиидээ. Һубай малай гүүртые даадаг мал адуулагша Д. Бимбаев 40 га сабшалан даажа абанхай.

Байгша ондо малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахабди. Отделенидэмнай бүхыдөө 1400 тонно силос дарагдаха. Мүнөө силос даралга дээрэ 40 гаран хүн ажаллажа байна. Гадна 5 трактор, 2 комбайн болон бусад техникэ ябана.

Нёдондо манай отделени хашалтануудые бараад, 211 тонно силос газар дээрэ даража абаһан байгаа. Энэ аргаяа мүнөө жэл үргэнөөр хэрэглэхэбди. Хамта дээрээ 800 тонно силос газар дээрэ даража абаха байнабди. Мүнөө 200-гаад тонно силос дарагдаа. Газар дээрэ силос даража абахада ажалай гаргаша тон бага байдаг.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Манай коммунистнуудай олонхинь үбһэ хуряалгада хабаадалсана. Мүрысөөнэй дүнгүүдые хододоо гаргажа, ажалшадта дуулгажа байнабди. Звено бүхэндэ «Дайшалхы хуудаһа» гаргажа байхыень агитаторнуудта даалгагдажа үгтөө.

Иигэжэ үбһэ хуряалгаяа богони болзор соо үнгэргэжэ, адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын хойноһоо оролдожо байнабди.

Ц. Цыдыпов, совхозой 5-дахи отделениие эрхилэгшэ;
Г. Дондоков, тракторно-комплексно бригадын бригадир;
Ч. Раднаев, комсомол-залуушуулай звеное даагша;
М. Эрдынеев, парторганизациин секретарь;
Г. Машкуев, Д. Бимбаев, малшад.

„Нюдэ халхалһанай" хэрэг бии гү?

Энэ жэлдэ хура бороотой, шанга наратай зохид үдэрнүүд боложо, хаа хаанагүй үбһэ ногоон үлэмжэ һайнаар гараба. Харин Ториин аймагай олонхи колхозууд үбһэ хуряалгадаа эхилхэһээ эмхигүйгөөр, үнжагай нобшоор орожо байна. Эндэхи колхозой хүтэлбэрилэгшэд «нюдэ далдалжа, нүгэлһөө бэеэ зайсуулха» гэһэншүү үбһэ хуряалгаяа эндэ тэндэ силос даралгаар, набша мүшэр түүлгээр эхилбэшье, энэ хүдэлмэреэ биратай һайнаар ябуулнагүй. Гэхэ зуура тус аймагай алишье захада үбһэ ногооной ургаса жэгтэй һайнаар гаранхай. Теэд ногоо сабшажа, тармаха хүдэлмэринь хэгдэнэгүй шахуу.

Ториинхидай тухашаралдаһан гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ эндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри тон муугаар табигданхай. Аймагай зарим нэгэн колхозуудта үбһэ хуряалгын звено, бригаданууд эмхидхэгдэбэшье, мүнөө болотор хүдэлхэ газартаа хүсэд жэгдэрэн ороогүй байна. Тэрээнһээ байтагай зарим колхозууд силос даралгадаашье хойрог нобшоор хандана.

— Манай хоёрдохи комплексно бригада силос даралгадаа арай шамай июлиин 15-һаа эхилжэ ороо болоо. Үбһэ сабшалгадаа үшөө ороогүйлди даа. Тииһээ тиитэрээ тухашаралдажа байнабди. Силос даралгамнайшье шахардуугаар ябантана. Олон нүхэн арилгагдажа сэбэрлэгдээгүй, аяар табан нүхэн дуталдана,—гээд Свердловой нэрэмжэтэ колхозой бригадир Иннокентий Осокин толгойгоо маажана.

Мүн баһа Александр Осудинай бригадашье эгээл иимэрхүү байдалтай. Гадна энэ колхозой бүхы үбһэшэд эдихэ хоолоор хүсэд хангагдаагүй байһаар. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд колхозой һууринда дүтэ шадар силос даралгада хабаадуулагданагүй. Эндэ ажалай журам тон һула. Мэнэ һаяхан, үбһэ хуряалгын халуун хүдэлмэриин түлэт дундаа ябуулагдажа байн гэһээ Свердловой нэрэмжэтэ колхоздо зарим хүнүүд хоёр үдэрөө хүхэ архяар үнгэргэжэ үнжэбэ.

«Улаан Бургалтай» колхоздошье (түрүүлэгшэнь нүхэр Яковлев Р. Н.) үбһэ хуряалгын хүдэлмэри унжагай нобшоор эхилжэ байнхай. Жэшээнь, колхозой центрын хажуудахана байдаг Харабуусан гэжэ газарта һаяхан лэ силос даража эхилээ. Тус колхоздо малшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, комсомолшууд болон залуушуулай хүсэн тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүсэд элсүүлэгдээгүй байһаар. Нэгэдэхи бригадын Ганиха гэжэ газартахи арба гаран һаалишад үхэр малаа үдэртөө хоёр дахин—үглөөнэй 7-до, үдэшын 8-да—һаажархёод лэ, үдэрэй 10 сасһаа үдэшын 7 час болотор үбһэ хуряалгада һаадгүйгөөр ябаха аргатай байха юм. Энэ ушарые эндэхи һаалишад арсанагүй:

— Силос даралгада, үбһэ хуряалгада яһала ябаха аргатайбди. Ядахын сагта нэгэ звено болоод, энээгүүрээ дүтэхэнэ силос даралгада ябаха бэлэйбди. Манда хүтэлбэрилэгшэдэй хэн нэгэн ерэжэ, заажа заабарилжа, ажалыемнай эмхидхэжэ үгэхэ һэн бэзэ даа,—гэжэ эндэхи малшад мэдүүлнэ.

«Красный Октябрь» колхозой Харацай гэжэ һууринда байдаг комплексно бригада үбһэ хуряалгын үнэтэ сагые гээжэ байнхай. Тосхоной хажууда байдаг хоёр секцитэй силосэ нүхэн үшөө сэбэрлэгдээдүй, харин ойронь силос хуряадаг комбайн байна. Николай Шелкуновой бригадада силос даралгада ябадаг шофёр хүбүүн иигэжэ хөөрэнэ:

— Силос дараха хүдэлмэреэ июлиин 12-һоо эхилээ нэрэтэйбди. Теэд июлиин 13-да суглаа хээ гээшэбди гэжэ үдэрөө миин үнгэргөөбди. Мүнөөдэр, июлиин 14-дэ, үдэ болотор ажалгүй байнаб. Үглөөдэр хэхэ юумэн үгы хэбэртэй. «ЗИС-355» ашаанай машиные миин байлгажа байхань залхуутайшье болошоо.

Ториин аймагай хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ удаан саг соо унжагайруулангүй, дары сагтань хаа хаанагүй эмхитэйгээр эхилхэ хэмжээ абаха зэргэтэй. Харин элбэг дэлбэгээр ургаһан хээрын ногооe богони болзор соо, горьтойгоор хуряажа абахын тула бүри мүнөөнһөө шууд тэмсэхэ байгаад, өөдэгүй багахан силос даража, набша мүшэр хухалаа боложо «нюдэ халхалжа» байһанай хэрэг бии гээшэ гү? Ториин зарим колхозой хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ бэеэ мэхэлжэ байхынгаа орондо, саашадаа эрид шангаар ажаллаха ёһотой.

А. Мангатханов.

Тарбагатайн аймагай «Дружба» колхоз үбһэ тэжээл бэлдэлгые эмхитэйгээр эхилээ. Энэ колхозой дүрбэдэхи бригада үбһэ сабшалгаар түрүүлжэ ябана. Эдэнэр үсөөхэн хоног соо 80 гектар үбһэ сабшаа.

Зураг дээрэ: үдэрэйнгөө нормые хоёр дахин дүүргэдэг тус колхозой дүрбэдэхи бригадын гэшүүд Г. Давыдов, Г. Сопин гэгшэд хүдэлмэрилжэ ябана.

Н. Дамбаевай фото.

Партийна ажабайдал

ТУЙЛАҺАН АМЖАЛТАЯА УЛАМ АРЬБАДХАХА

Манай «Коммунизм» колхозойхид ажахыгаа болон культурна байдалаа улам хүгжөөхын зорилгоор дээшэлүүлэгдэhэн социалистическэ уялгануудые абаhан байгаа. Тэрэ тоодо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhooнь урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ hэмди. Энэ уялгаяа бэелүүлхын тула партийна организаци эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ эрид hайжаруулхые, колхозниггуудай урдахи зорилгонуудыень hайса ойлгуулхын тула оролдожо, хүн бүхэнтэй тус тустань хөөрэлдэжэ эхилээ hэн.

Коммунистнууд, комсомолшууд, мүн колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд фермэ, бригада, гүүртэ, отарануудта ошожо, малшадтай хөөрэлдэдэг, абаhан уялгануудаа тэдэнэй ямараар дүүргэжэ байhыень хинан шалгадаг болоо hэн. Малшадта зорюулагдажа, hонирхолтой хэдэн лекци, элидхэлнүүд хэгдэhэн байна.

Долоон жэлэй түрүүшын жэл—1959 оной түсэбые бүрин дүүргэжэ, ажалай шэнэ амжалта туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. Тэрээнтэй хамта энэ мүрысөөнэй дүнгые саг соонь согсолон гаргажа, колхозниггуудта мэдээсэхэ, түрүүшүүлые урмашуулха хэрэгтэ партийна организаци гол анхаралаа табина. hү hаалгын, хурьга абалгын дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа, үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, түрүү hуури эзэлhэн фермэ, гүүртэдэ колхозой правлени болон партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг. Түрүү hаалишад, хонишод показателиин, хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэдэг юм. Заримдань улаан тугханууд барюулагдажа, мүнгэн шан үгтэдэг байна.

hү hаалгые дээшэлүүлхын түлөө үнеэд үдэр hүнигүй адуулагдадаг, саг соогоо уhалагдадаг болоо, үдэртөө гурба дахин hаагдана. Тэрэнэй ашаар үнеэд яhала hү орожо, гүрэндэ hү тушааха хахад жэлэй түсэб болзорhoo урид дүүргэгдээ.

Кяхта-Хүндын гүүртын hаалишад мүрысөөндэ hү hаалгаар илажа, колхозой правлени, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаа hэн. Тиихэдэ hаалишад Дулма Дугданова Цыцыгма Цымпилова хоёр түрүү hуури эзэлжэ, дамжуулгын улаан тугхануудые мүнгэн шантайгаар абаа.

Гүрэндөө hайн, тарган мяха тушааха гэжэ шиидээд, хоёр отара хонидые таргалуулhан, мүн 30 толгой гахай шахаhан байгаабди. hая тэдэнээ тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб мүн лэ дүүргээбди. Үндэгэ тушааха жэлэй түсэбшье сүм дүүргэгдээ.

Хонидой түл олоор абаха, hooho ехээр хайшалха гээшэ тон шухала зорилгомнай болонхой. Энэ жэлдэ хурьгад яhала олоор абтаа. Үншэн хонишон Доржима Бадариева, хонишод Тудуп Дубшанов, Цыдендамба Доржиев, Дагзама Сампилова гэгшэд абаhан түлнүүдээ гарзагүйгөөр ондо оруулжа, хүхэ ногоондо гаргаба. Эдэнэр мүнөө хэнзэ хурьгадые абажа байнхай.

Арбаад хоногой туршa соо hooho хайшалалгые дүүргээбди. 32 электро-хайша худэлөө hэн. Мүн үдэр бүри 35 хүн hooho гар хайшаар хайшалдаг байгаа. Партийна организацимнай энэ харюусалгатай ажалда 7 коммунистые эльгээгээ hэн. Хониной фермэнүүдые даагшад коммунистнууд Дамба Дашинимаев, Сандан Доржиев гэгшэд hooho хайшалалгые эрхилhэн байна. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд партиин гэшүүд Д. Галсандоржиева, Д. Цыдыпова, Ц. Магсарова болон бусад hooho хайшалалгада эдэбхи хэшээлтэйгээр хабаадалсаба. Hooho хайшалагшадай hаадгүйгөөр ажаллахын тулада тэндэнь хамтын эдеэ хоол бэлдэгдэhэн байгаа. Цыренжапов, Агван Базаров гэгшэдэй харууhалдаг хонидой толгой бүриhөө дунда зэргээр 3 килограммhаа дээшэ нарин, нарибтар hooho хайшалагдаба. Зүгөөр бүхы дээрэнь абажа харахада, хонидой hooho үшөөл багашаг байгаа. Саашадаа энээнhээ тобшолол хэжэ, hooho ехээр хайшалхын, шанарыень hайжаруулхын хойноhoo правлени, партийна организацимнай горьтой тэмсэл хэхэ болоно.

Хабарай ороohoто ургамалнуудай тарилга хаhа саг соогоо хэгдэжэ дүүргэгдэhэн байгаа. 1150 гектарта хэрээhэлүүлэгдэжэ таригдаhан шэниисэ, хара таряан мүнөө hайнаар ургажа байнхай. Кукуруза, турнепс тариха даалгабаринууд нилээд үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Өөрын техникэтэй, механизаторнуудтай болоод байхада полевой хүдэлмэри түргэншье, шанар hайнтайгааршье хэгдэдэг болоо.

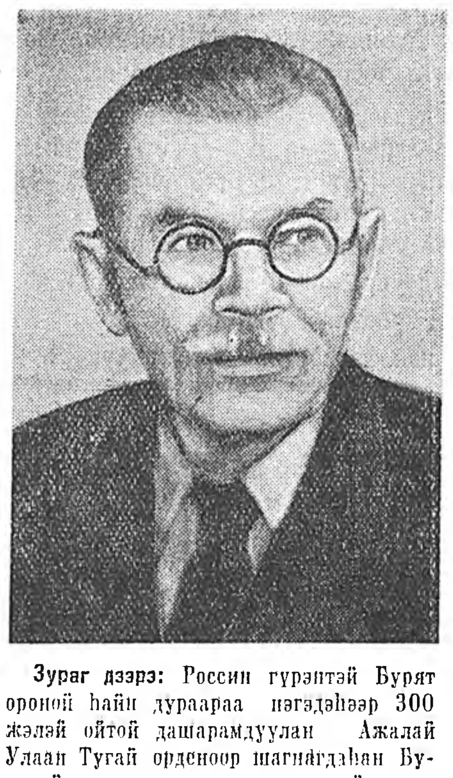
Дээрэ дурсагдаhан зарим тэды амжалтануудhаа гадна юрэнхы дээрэ абаад харахада, ажахымнай зарим hалбаринуудта горьтойхон дутуу дунданууд бии байна. Тарянай ургаса hайн гэжэ дээрэ хэлэгдээ hэн. Теэд тэрэнэй хойноhoo харууhалха хүдэлмэри хүсэд эмхидхэгдээдүй. Пар хахалха түсэб үшөө дүүрээдүй. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ дутуу дунда юумэнүүд бии. Эдэ дутуунуудай шалтагаан гэхэдэ, колхозой правлени, партийна организаци колхозниггуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри хүсэд hайнаар табижа шадаагүй, ажахын hалбаринуудые даагшадта шанга эрилтэ хээгүй гээшэ.

Манай колхоздо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха бүхы арга боломжо бии. Нютагай интеллигенци яhала олон. Теэд хүдөөгэй больницын, клубай хүдэлмэрилэгшэд, колхозниггуудай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулгада хабаадаhагүй. Энээндэ баhал партийна организаци гэмтэй.

Энээнhээ урда тээ харуулан ойлгуулха агитаци хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг hэн. Мүнөө энэ дутагдалаа усадхажа эхилээбди. hаяхан уран hайханаар хэгдэhэн стенд бүтээгдэжэ, тэндэ оронойнмай, мүн колхозоймнай долоон жэл соо түйлаха даабарита тоонууд харуулагдаба. hарадаа нэгэ дахин олон тиражтай газетэ гарадаг болоо.

hайндэрэй урда тээ дэлгэрhэн мүрысөөе улам саашань бадараажа, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ табигдаhан зорилгонуудаа бүхы колхозоороо дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай партийна организациин нэрэ хүндын хэрэг болоод байна.

Ц. Галсанов,
Ярууны аймагай «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь.

Зураг дээрэ: Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо hайн дураараа нэгэдhээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан Бурядай зооветеринарна институдай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ К. М. Крам.
Ф. Сорокиной фото.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ АНХАРАЛ ТАБИХА

Жэл ерэхэ бүри дээдэ hургуули дүүргэhэн олон мэргэжэлтэд ерэжэ, республикымнай арадай ажахын hалбаринуудта хүдэлмэрилнэ. Энэшье жэлдэ Украинын, Белоруссин, Казахстанай, Узбекистанай дээдэ hургуулинуудые дүүргэhэн шэнэ мэргэжэлтэд олоор ерэхэнь. Промышленна предприятинууд болон шэнэ барилганuудтамнай дээдэ hургуули, техникум дүүргэhэн 600 гаран хүн хүдэлжэ эхилхэнь. Модо бэлэдхэлэй промышленностьда 40 шахуу инженернүүд, 190 техникүүд, Темлюгэй заводто 30-аад мэргэжэлтэд эльгээгдэхэнь.

Бурядай совнархозой тусхай дунда hургуулинуудые байгша жэлдэ олон залуушуул дүүргэхэнь. Жэшээнь, Кяхтын индустриальна техникум 135, модо бэлэдхэлэй промышленностиин хүдэлмэришэдые бэлдэхэ Улан-Удын техникум 95 хүн дүүргэжэ гарахань.

Парти, правительствомнай залуу мэргэжэлтэдые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

Улан-Удын судна бүтээдэг заводто парти, правительствын энэ эрилтэ муу бэшээр дүүргэгдэнэ. Эндэ залуу мэргэжэлтэд үйлэдбэри дээрэ зүбөөр хубаарилан табигдана, хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэнэ. Бригадирай, мастерай тушаалнуудта дэбжүүлэгдэhэн залуу мэргэжэлтэд В. Данюк, С. Шеглаков, А. Юкрин гэгшэд ажалаа hайнаар хүтэлбэрилнэ.

Гэхэтэй хамта, зарим министерствын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу мэргэжэлтэдтэ анхарал оролдолго багаар хандуулна. Энэ ушарhаа боложо, үйлэдбэриин технологиие hайнаар мэдэхэ, эдэбхи үүсхэлтэй залуушуул удаан сагсоо юрын хүдэлмэридэ ажаллана.

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд hургуули дүүргэжэ ерэhэн залуу мэргэжэлтэдтэ анхарал хандуулжа, тэдэнэй ажабайдалайнгаа замда гүйсэдөөр орохо арга хангаха уялгатай.

Н. Цоктоев,
БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй инспектор.

СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулhан выставкэ дээрэ

ТАРИЛГА ЮУ ХАРУУЛНАБ

Арадай ажахын түйлалтануудые харуулhан павильонуудай дунда тарянай олохон хэhэг газар нэмжынэ. Тэндэ орогшод тарянай хайшан гээд ургаhыень экскурсоводгүйгөөр танилсажа шадаха байна.

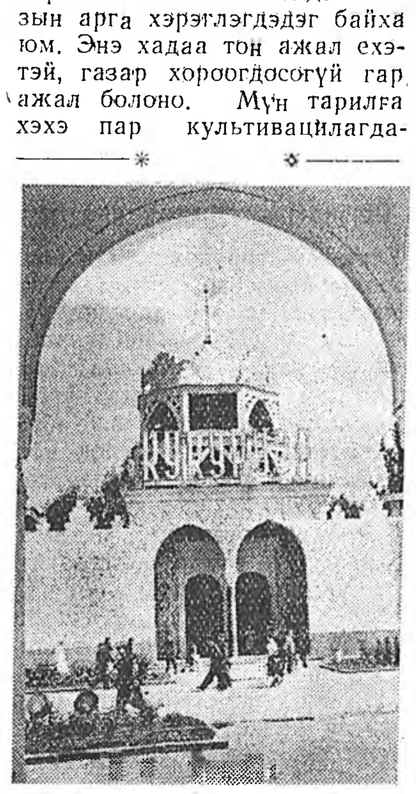
Хэhэг болгогдоhон хэдэн бишыхан газар. Тэдэ хэhэг газарай нэгэн дээрэ ямар ургамалай таригдаhаниие илгаруулхын аргагүй, буртаг үбhэн дарашанхай. Тиихэдэ зэргэлээшэ газар дээрэнь лёндолгунец ургажа байна гэжэ хэншье абаhаар таниха юм. Нэгэ хэhэг газар дээрэнь кукуруза ногоорон үнгэтэнэ. Нүгөөдэ хэhэг газар дээрэнь буртаг үбhэн болон бусадтай холисолдошоhон кукуруза.

Выставкын хүдэлмэрилэгшэд тэдэ газарай буртаг үбhэ түүжэ амжаагүй байгаа гээшэ гү? Үгы ааб даа, түүнгүй зорюута үлээгээ ха юм. Ямар газар дээрэнь буртаг үбhэн үгыб, тэндэнь химии туhалаа.

Ургасын 30 процентые буртаг үбhэн хосоргожо болохо байна. Тиигүүлхэгүйн тулада тэрээнтэй тэмсэхэ элдэб янзын арга хэрэглэгдэдэг байха юм. Энэ хадаа тон ажал ехэтэй, газар хороогдосогүй гар ажал болоно. Мүн тарилга хэхэ пар культивацилагдаха зэргэтэй. Гэбэшье буртаг үбhэ үгы хэхэ үшөө нэгэ аша туhатай арга бии гээшэ. Тэрэ—гербицид гэжэ нэрлэгдэдэг юм.

СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулhан выставкэ. **Зураг дээрэ:** трактористгүйгөөр трактор хүдэлгэхэ түхеэрэлгэ ухаалан зохёоhон Казахай хүдөө ажахые оньhожоруулха, электрификацилха институдай хүдэлмэрилэгшэ Иван Логинов трактористгүйгөөр тракторай яажа хүдэлгэгдэдэг тухай экскурсантнуудта хөөрэжэ байна.
ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулhан выставкэ. «Кукуруза» гэжэ павильон.
ТАСС-эй фотохронико.

Тарилгын газар дээрэ гербицид хэрэглэhэнэй аша туhань эли бодо харагдаа. Буртаг үбhэнэй ургаагүй байhан лёной тарилга «2 М-4 Х» гэжэ химическэ препарадаар элдүүрилэгдэhэн байгаа. Кукурузын эшыё гаража эхилэмсээр «2,4-Д» ядохимикат сүршэгдэhэн байна. Культурна ургамалда хоро хүргэнгүй, буртаг үбhыень үгы хэхын тулада гербицидые сүршэхэ зүйлтэй холисолдуулхадаа гектар газарта 0,7 килограмм оруулха жэшээтэйгээр бэлдэгдэдэг байха юм.

Гербицидые минеральна үтэгжүүлгэтэй холисолдуулхада бүришье ехэ туhа хүргэдэг байна. Тэрээн тухай «Кустанайский» гэжэ тарян ажалай совхозой дүй дүршэл гэршэлнэ. Тарилга хэдэг газарай дэргэдэ тодхогдоhон стенд тэрээн тухай хэлэнэ. Энэ совхоздо хабар таригдаhан шэниисэнь буртаг үбhэндэ ехээр даратдашаhан байгаа. Тиихэлээрнь аммиачна селитра болон суперфосфадтай «2,4-Д» препарат холижо сүршэhэн байна. Тиимэ холисотойгоор сүршэхэдэ газар дээрэхи тарянай буртаг үбhэн хүсэд үгы хэгдэhэн байха юм. Тиигэжэ гектар бүхэн дээрэhээ нэмэлтэ 4,6 центнер тарян хуряагдаа. Гансахан «2,4-Д» химикадаар сүршэгдэhэн газарайнь ургасай нэмэлтэнь түрүүшынхиhээ хоёр дахин бага байшоо.

Буртаг үбhэ үгы хэлгэдэ хэды хүсэ гаргагдадаг, ажалай гаргашалагдадагынь стенд дээрэ харуулагдана. Хүн гараараа буртаг үбhэ түүхэдээ үдэр соо гектарай арбанай нэгэ хуби, трактораар 40 гектар, самолёдоор тарянай газар дээрэ буртаг үбhэндэ хоро сүршэхэдээ 250 гектар хүргэдэг байха юм. Буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ энэ аргада гаргашалагдаhан ажалайнь үнэ нэмэлтэ ургаса үгэлгөөрөө тэрэниие хэдэн дахин харюулна.

Туршалгын хэhэг газар дээрэ хэрэглэгдэжэ байhан буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ химическэ арга колхозууд болон совхозуудай тарялангай үргэн талмай дээгүүр дэмы хэрэглэгдэдэг болоогүй байха.

(ТАСС).

Гээгдэлhээ түрүү зэргэдэ гараба

Прибайкалиин аймагай Первомайска сельпо ехэхэн гээгдэлдэ ороhон юм. Энэ жэлэй эхээр пайщигуудай тоосоото-hунгуулиин суглаан боложо, сельпогой правлениин түрүүлэгшэ Вершининие тушаалhаань сүлөөлөө hэн. Тэрэнэй ороондо сельпогой складые даагшаар байhан Николай Матвеевич Филимоновые пайщитууд түрүүлэгшээр hунгажа табиhан байгаа.

Нүхэр Филимонов абаhаар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, пайщигуудай этигэл найдабариие заатагүй дүүргэхэ гэhэн зоригтойгоор, бүхы шадабаряа гарган хүдэлмэрилжэ эхилээ бэлэй. Эгээ түрүүшээр нүхэр Филимонов пайщигууд-эдэбхитэдтэй хамта магазин, ниитын эдеэ хоолой предприяти бүхэнэй хүдэлмэриие hайса шалгажа, ямар шалтагаанhаа худалдаа наймаанай эрьесын түсэб дүүргэгдэнэгүйб, яахадаа сельпогой хүдэлмэри ниимэ муу байhаб гэжэ гүнзэгы тодорхойлжо абаа. Тиигээд сельпогой хүдэлмэриие hайжаруулха дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулганууды пайщигуудтаяа хамта хараалаад, тэдэнэй ёhoop эгээн түрүүн материальна харюусалгатай хүнүүдые ажалдань зүбөөр хубаарилан табяа hэн. Мүн шалгалта, хиналтын хүдэлмэри эрид hайжаруулагдаа.

Сельпогой коллективэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдээ. Ингэжэ сельпогой ажал хараhаар байса hайжаржа эхилээ. Эд бараанай эрьесын түсэб дүүргэгдэжэ, хүдэлмэриин культура нилээд дээшэлээ. Наймаанай шадал урма зоригшье тад ондо болонхой. Байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб 112 процент дүүргэгдэжэ, II мянган түхэригэй эд бараан түсэбhөө гадуур худалдагдаа. Сельпогой коллектив дамжуулгын Улаан тугта хүртөө hэн.

Июнь hарынгаа түсэб тус коллектив 115 процент дүүргэжэ, аймпотребсоюзай болон гүрэнэй худалдаа наймаанай, потребкооперациин профсоюзай райкомой Улаан тугые сельпогой коллектив бүхэлөөр барижа, түрүүшынгээ амжалта арьбадхаа.

Д. Колмаков.

ПРОФСОЮЗНА ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ hАЙНААР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

Манай Коммунистическэ парти профсоюзуудта хододоо гол шухала анхарал хандуулжа, туhалжа, үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлжэ байдаг. hүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнэйшье, ажахыншье, олониитыншье ажабайдалда профсоюзна организацинуудай үүргэнь hураггүй дээшэлээ. СССР-эй профессиональна союзуудай хүдэлмэри тухай партиин Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй тогтоолой hүүлээр профсоюзна организацинуудай эдэбхи үүсхэл бүри дээшэлhэн байна.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо советскэ профсоюзууд ажал хүдэлмэриин, ажабайдалай шухала шухала асуудалнуудта эдэбхитэйгээр хамааралсадаг болоо, хиналта шалгалтаяа, эмхидхэлгэ, ударидалгаяа hайжаруулаа.

Предприяти болон барилганууд дээрэхи үйлэдбэриин зүблөөнүүдые саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ байдаг болгохо шухала гэжэ партиин ЦК-гэй Пленум тоолоhон байна. Энэ заабариин ёhoop манай Доодо-Ангарай загаhанай комбинадай завкомой дэргэдэ үнгэрэгшэ жэлэй апрель hарын эхеэр саг үргэлжын зүблөөн бии болгогдоhон юм. Зүблөөнэй гэшүүдээр комбинадай цехүүдэй, загаhа барилгын бригаданудай, үйлэдбэриин бусад участогуудай 39 түлөөлэгшэд hунгагдаhан байгаа. Тэрэ сагhаа хойшо комбинадай ажал хүдэлмэриин, хүдэлмэришэдэй байра байдалай шухала шухала олон асуудал үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, комбинадай промышленно-финансова түсэб, комбинадай үбэлэй үеын хүдэлмэридэ бэлэдхэл тухай, ажал дээрэ ушардаг гэнэ оhолые зайсуулха, аюулгүйн техникэ сахиха тухай, 1959 оной техническэ хэмжээ-ябуулганудай түсэб тухай, 1959 оной барилгын болон хуушан гэр байранудые заhабарилгын түсэбэй дүүргэлтэ тухай гэхэ мэтын асуудалнууд үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ али бүхы талаhаа hайнаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, дутуу дунданууд элирүүлэгдэhэн, саашанхи тодорхой зорилгонууд хараалагдаhан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь hарада «Албан захиргаанай аппарадые хорооходо, хүдэлмэриинь улам hайжаруулха, гаргашыень бага болгохо зарим асуудалнууд тухай» гэhэн КПСС-эй Карелиин обкомой секретарь нүхэр Лубенниковэй статьяе үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, hайшаалтай шиидхэбэри батала abтаа hэн. Үйлэдбэриин зүблөөнэй шиидхэбэриие предприятиин администраци заатагүй дүүргэхые оролдоно. Жэшээлхэдэ. промышленно-финансова түсэб зүбшэн хэлсэхэ үедөө үйлэдбэриин зүблөөнэй батала абаhан шиидхэбэриин ёhoop, комбинадай администраци албан захиргаанай аппарадhаа 11 хүниие сүлөөлөөд, hүүлдэ нүхэр Лубенниковэй статьяе зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр үшөө 6 хүниие сүлөөлбэ. Тиигэжэ тэдэ ондоо ашатай туhатай ажалда оруулагдаад, гүрэнэй 58200 түхэриг мүнгэн жэлдээ алмагдаха болоhон байна.

Загаhанай комбинадай заводской комитет, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр С. Н. Гапонов ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ горьтой анхарал табижа байдаг. Тосхондо ниитын гурим сахижа байха hайн дуранай арадай дружина эмхидхэгдээ. Тэрэ дружина гол түлэб коммунистнуудhaa, комсомолшуудhaa, профсоюзай гэшүүдhээ бүридүүлэгдэнхэй. 13 хүнhөө бүридэhэн энэ дружина түрүүшын үдэрhөө эдэбхитэйгээр ажаллажа элдэб хулигаан ааша гаргажа ябадаг, архи уугаад, хэрэлдээ шууя татадаг хүнүүдтэй шангаар тэмсэдэг болоо.

Мүн эндэхи заводской комитет предприятиингаа ажал хүдэлмэридэ ехэхэн нүлөө үзүүлжэ байдаг юм. Профсоюзай гэшүүдэй хамтыншье, үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн дээрэшье ажал хүдэлмэриин асуудалнууд эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Ажал хүдэлмэреэ эдэбхитэйгээр, урагшатайгаар ябуулхын тулада хүдэлмэришэн бүхэнэй, профсоюзай гэшүүн бүхэнэй оролдожо байдаг тула эндэ үйлэдбэриин даалгабаринууд хододоо амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэл комбинат түсэбөө 109,5 процент дүүргээ hэн. Мүнөө жэлэй түрүүшын хоёр кварталда загаhа бариха, консервнүүдые бүтээн гаргаха түсэбүүд баhал холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Промышленна предприятинуудта, барилганuудта, ажахын бусадшье hалбаринуудта ажал хүдэлмэриие үргэнөөр оньhожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, Хандалгые комбинадай коллектив тон ехэ баяртайгаар угтаад, арга боломжонуудаа элирүүлжэ, саашанхи зорилгонуудаа хараалжа байна. Саашадаа уралан нарижуулагшадай оруулhан дурадхалнуудые ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ, энэ хүдэлөөндэ хүнүүдые олоор хабаадуулха тушаа заводской комитет хэмжээ абажа, хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байнхай. Техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ профсоюзай заводской комитет, тэрэнэй үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн горьтой үүргэ дүүргэхэ, энэ шухала хэрэгтэ хүдэлмэришэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха байhаниинь мэдээжэ.

Тэрэшэлэн аймагай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэришэдэй комитет ажалаа нилээд hайжаруулаа. Эндэ хэлхеэ холбоошодой дунда социалистическэ мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдэжэ, шадамараар хүтэлбэрилэгдэжэ байдаг. Мүрысөөнэй дүнгүүдые хүдэлмэришэдэй комитет hара бүридэ гаргажа, профсоюзай хамтын суглаанай зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг байна. hарын дүүрэхэдэ социалистическэ мүрысөөнэй дүн харуулhан тусхай бюллетень гаргагдажа, конторын таhагуудта эльгээгдэдэг. Тэрээнэй ашаар хэлхеэ холбооной нютаг нютагуудай таhагууд хаана, ямар таhагай түрүүлжэ, гээгдэжэ ябаhаниие hайнаар мэдээд байдаг юм.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшад Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, ханын газетэдэ тунхаглагдажа, шагнал, баясхаланда хүртэжэ, али бүхы аргаар урмашуулагдажа байдаг. Социалистическэ мүрысөөнэй hайнаар эмхидхэгдэhэнэй, шадамараар хүтэлбэрилэгдэдэг байhанай ашаар аймагай хэлхеэ холбооной конторо түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэнэ. Илангаяа Уоянай, Заимска хэлхеэ холбооной таhагууд, хүдэлмэрилэгшэд Пудышев, Смирнов, Добрецкий, Ярых, Зеленовская, Цивилева гэгшэд hайнаар ажаллажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг.

Эндэхид партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, Хандалгые бүхы совет арадтаяа хамта баhал ехээр hайшаан угтаад, ажал хүдэлмэри, арга боломжонууд тухайгаа хөөрэлдэжэ, урдахи зорилгонуудаа хараалжа байна.

КПСС-эй айком, олонхи партийна эхин организацинууд профсоюзна организацинуудайнгаа хүдэлмэридэ хододоо анхаралаа табижа, туhалжа байдаг заншалтай. Профсоюзна организацинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд партбюрогой заседани болон партийна суглаан дээрэ уригдажа, тэдэнэй тоосоон шагнагдадаг юм.

Жэшээлхэдэ, тээсгэн гүрэнэй эмхи зургаануудай профсоюзай айкомой тоосоон партиин айкомой бюрогой заседани дээрэ шагнагдажа, хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды нь элирүүлэгдэhэн, тусхай шиидхэбэри батала абтаhан байна. Аймагай больницын партийна эхин организаци медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай аймагай комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоо hая шагнаа hэн. Иигэжэ хирэ-хирэ болоод профсоюзна организацинуудай тоосоо шагнажа, туhалжа байхада хүдэлмэриин элитээр hайжардаг, эдэбхи үүсхэлынь дээшэлдэг байна.

Тиибэшье манай аймагта муугаар, үүсхэл багатайгаар ажаллажа, предприятиин гү, али эмхи зургаанай хүдэлмэридэ нүлөө үзүүлдэггүй профсоюзна организацинууд бии. Доодо-Ангарай пристаниин, барилгын участогай болон бусад зарим предприяти, эмхи зургаануудай нютагай комитедүүд муугаар ажаллана. Тэдэ комитедүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтажа байна.

Хаа хаанагүй ажал хүдэлмэреэ үргэнөөр оньhожоруулжа, техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ онсо шухала анхаралай хандуулагдажа байhан мүнөө сагта профсоюзна организацинууд, тэдэнэй нютагай комитедүүд ажал хүдэлмэреэ бүри hайжаруулха, энэ шухала хүдэлөөндэ ажалшадые олоор элсүүлхэ зэргэтэй.

Ц. ЦЫБИКОВ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай айкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

ТЭГШЭ ГАЗАР ДЭЭРЭ СИЛОС ДАРАХА АРГА ТУХАЙ

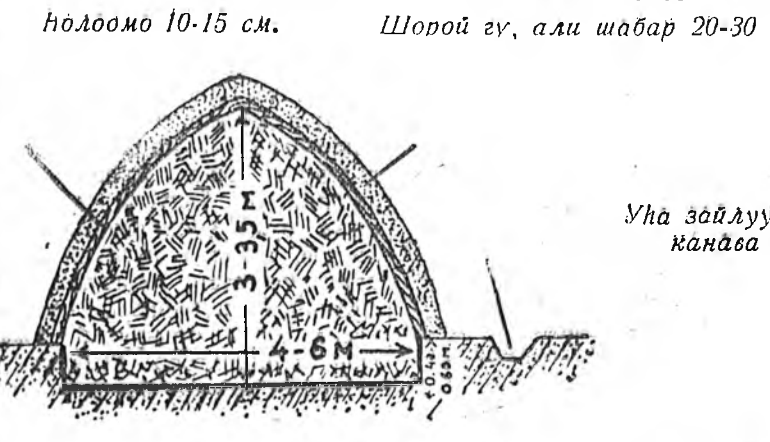
КПСС-эй XXI съезд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда һү, мяха, тоһо, үндэгэ, нооһо бүри ехээр абадаг болохо тушаа ехэхэн зорилгонуудые табинхай.

Манай Бурядай АССР түүхэтэ олоон жэлэй турша соо мяха бэлдэлгэеэ —3,1 дахин, нооһо—2,7 дахин, һү һаалгаяа —2,6 дахин, үндэгэ—5,1 дахин дээшэлүүлхэ зорилготой. Энэ зорилго бэелүүлхэ гээшэ нэн түрүүн адуу малдаа шэмэтэ болон бүдүүн тэжээл хэр зэргээр бэлдэһэнһээмнай гол түлэб шүүлдыдэхэ байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхознуудта тэжээл тон багаар бэлэдгэгдэдэг байгаа. Илангаяа шэмэтэ тэжээл—силос багаар даргдажа, һү һаалгын түсэб хүсэд дүүргэгдэнэгүй гээшэ.

Энэ жэл республикадамнай хура бороон элбэгээр орожо, хээрын ногоон, илангаяа шэмэтэ силос дарахa кукуруза, наран сэсэг, хабарай хара таряан, зелёнко болон бусад ургамалнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургаа. Хээрын ногоогоор, мүн таримал ургамалаар силос дараха гээшэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ горьтой нүлөө үзүүлдэгыень бидэнэр урданайнгаа дүй дүршэлһөө һайса мэдэнэбди. Силостэ хэгдэһэн ногооной шэмэ шүүһэниинь удаан саг соо үнөөхи зандаа байхаһаа гадна, белок, витаминаар элбэгжэдэг. Тиимэһээ силосые адуу малда үбэлшье, зуншье эдюулхэдэ һайн гээшэ. Гадна силосээр хооллуулагдажа байһан мал холимог болон бүдүүн тэжээл амтархажа эдидэг юм. Эдэ мэтын ашаар малай ашаг шэмэнь горьтойгоор дээшэлдэг, мүн элдэб үбшэндэ дайрагдадаггүй, үдэсэншье һураггүй һайжардаг гээшэ.

Малай тэжээл бэлэдхэхэ арга дүршэлнүүдэй эгээл һайниинь силос даралга юм. Юуб гэхэдэ, сабшагдаһан ногооe хатаагаад сомоходо тэжээлэйнь зүйлнүүд 25—40 процентээр хородог, харин силостэ дарахада оройдоол 5—15 процент хородог юм. Тиихэдэ силос даралгые ямаршье сагта илгадгүй—бороотойшье, наратайшье үдэрнүүдтэ хэжэ болохо байна. Һайнаар даргдаһан силос 2—3 жэл соо шэмэ шүүһэеэ гээнгүйгөөр хадагалагдажа байдаг юм. Нэн түрүүн, силос дарахын түлөө мэргэжэлтэдэй заабари зүбшөөлнүүдые нарнаар сахиха хэрэгтэй. Тиигэжэ силос дарахынгаа урид, ногооной хэр шүүһэтэй байһыень элирүүлхэ хэрэгтэй, 65—75 процент шүүһэтэй ногоогоор силос дарахада илангаяа һайн юм. Ногооной шүүһэ элирүүлхэдээ баглаа ногоо зулгаажа абаад, тэрэнээ һайса мушхадаг. Тиихэдэтнай хэрбээ ногооной шүүһэн урдажа гараа һаа, ехэ шүүһэтэй гээшэ. Хэрбээ шүүһэн дуһалаар гараа һаа, 75—65 процент шүүһэтэй байха, харин миин лэ уһан үзэгдөөд урдаа, дуһалаагүй һаа, бага шүүһэтэй гээшэ. Харин силос дарахадаа эгээл ехэ шүүһэтэй ногооень абаха шухала. Хэрбээ бага шүүһэтэй ногоогоор силос дараха гээ һаа, тэрэнээ уһаар сүршэхэ хэрэгтэй. Сахараар элбэг сабшалангай ногоо, кукуруза, наран

Һолоомо 10-15 см. *Шорой гү, али шабар 20-30 см.*

сэсэг, овёсые ногоон тэжээлдэ силосэлхэдэ һайн. Харин белогоор элбэг клевер, хүсы үбһэн болон бусад бобово ургамалнуудаар силос дарахань бэрхэтэй юм. Тиимэһээ белогоор элбэг ургамалнуудые заалаата ургамалнуудтай холижо силосэлхэ хэрэгтэй.

Колхоз, совхозууд элбэг силос дарахынгаа хажуугаар энэ хүдэлмэридэ гаргашалагдадаг хүсэ зөөреэ эрид доошолуулхын тула шууд тэмсэхэ зэргэтэй. Һүүлэй хэдэн жэл соо республикадамнай нилээдгүй олон траншей, башни, хахад башни болон нүхэнүүд баригданхай. Теэд энэмнай мүнөө жэл ургаса ногооной һайнаар, элбэгээр гараад байхада хаанашье хүрэхэгүй байна. Тиимэһээ колхоз, совхозууд бүри мүнөөнһөө эхилжэ силосэй барилганууды хэжэ эхилхынгээ хажуугаар, тэгшэ газар дээрэ силос дараха арга хаа хаанагүй хэрэглэхэ зэргэтэй.

Энэ һайн аргые Эхэ оронoймнай олохон колхоз, совхозууд үргэнөөр хэрэглэжэ байдаг юм.

Манай хүршэ Читын областиин колхоз, совхозууд силосые тэгшэ газар дээрэ даража, бидэндэ һайн жэшээ харуулна. Читэдэ силосые тэгшэ газар дээрэ дараха арга 1957 онһоо хойшо хэрэглэгдэжэ байнхай. Энэ болзор соо читынхид силосые элдэб аргаар дараха дүршэлтэй болонхой.

Тэндэхи колхозууд, совхозууд силосые тэгшэ газар дээрэ дарахынгаа урид доболиг, уһанда абтахагүй, хуурай газар бэдэржэ олодог. Тиигээд тэрэ газараа нойтон шабараар һайса хушадаг юм. Һүүлээрнь тэндээ һая сабшагдаһан ногоогоо зөөжэ 4—6 метр үргэнтэйгөөр, 3 метр үндэртэйгөөр сомодог. Сомоогойнгоо һууриень татахадаа хэды шэнээн утаар хэхэеэ хүдэлмэришэд өөһэдөө хараалдаг. Силосэй ногоо сомохо хүдэлмэреэ 2—3 үдэр соо дүүргэхэдэ һайн. Ногоогоо соможо байхадаа 50—80 сантиметрээр нэмээхэ бүридөө тракторaар һайса даруулжа байха хэрэгтэй. Тиигээд сомогдоһон ногоогоо уһанда зуурагдаһан шабараар гү, али шоройгоор хушахадаа, нэн түрүүн хажуу талануудыень 20—30 сантиметр зузаанаар, һүүлээрнь оройень 30—40 сантиметр зузаанаар хушадаг. Иигэжэ дарагдаһан силосэй үбэлэй үедэ хүрэшэхэгүйн тула һолоомоор һайса хушадаг юм.

Жэшээлхэдэ, тэндэхи Калганска аймагай «Ленинский путь» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, «Комсомолец» совхоздо һүринүүдэй хоорондо силос дараха арга хэрэглэгдэнэ. Тиихэдэнь силос үрилтэ, гээлтэдэ тиимэ ехээр ородоггүй юм. Нэрлэгдэһэн колхоз, совхозууд нэн түрүүн малайнгаа үбэлжөөнүүдэй хажууда хоёр һүри, хоорондонь 4—6 метр зайтайгаар, зэргэлүүлжэ сомодог. Һүринүүдэйнь үндэрынь 3 метр байдаг юм. Һүүлээрнь тэдэнэйнгээ хоорондо силос дарахадаа иигэжэ хэдэг: ногоо зөөжэ байһан автомашина һүринүүдэй хоорондуур оруулагдадаг. Тиигээд тэндэ байһан трактор хэрэглэжэ ногооень буулгаад, тэрэ дары һайса нягталжархидаг юм. Харин соможо байһан һүриингөө 2,5—3 метр үндэртэй болоходонь нэгэ хажуугаарнь трактор, машинын өөдөө гаража, доошоо буужа байхынь тула һайса бүхэлэгдэһэн дугы табижа үгэдэг. Һүринүүдэйнгээ оройдо хүрэтэрнь ногоогоо сомоһонойнгоо удаа дээгүүрнь трактор ябуулжа һайса даруулхада ехэ һайн. Тиигээд үбһэ, һолоомоор 3 метр зузаанаар хушадаг.

Энэ аргаһаа гадна, мүн ондоошье арганууд областиин колхозуудта хэрэглэгдэнэ. Хабтагай модоор 2,5—3 метр үндэртэй хоёр хаалта хээд, тэдэнээ хоорондонь 5—6 метр зайтайгаар табяад, газаа талаһаань тулажа һайса бүхэлдэг. Һүүлдэнь эдэ хаалтынгаа хоорондуур ногоогоо сомодог. Тиигээд сомогдоһон ногоогоо һайса нягтаруулһанайнгаа удаа хоёр талынь хашалтые абажа, һүүлээрнь шорой болон һолоомоор һайса хушаха хэрэгтэй. Мүн баһа байрын хашалтануудые хэжэ силос дараха арга бии. Силосэй даргдаһан газарта 50—50 сантиметр гүнзэгы нүхэнүүдые малтаад, тэндээ столбонуудые һуулгадаг. Зүгөөр тэдэ столбнуудынь газар дээрээ 2,5—3 метр үндэр, хоорондоо 1—1,5 метр зайтай байха зэргэтэй. Тиигээд тэдэ столбонуудтаа хабтагайнуудые хадаһанай һүүлээр газаа талаһаань тулга хэжэ бүхэлхэдэ тиимэ амарханаар эбдэрхэгүй хана болохо. Энэ ханануудайнгаа хоорондуур силос дарадаг гээшэ.

Нёдондо жэл Агын национальна округой колхозууд тэгшэ газар дээрэ силос дарахадаа ямаршье хашалтануудые хэрэглээгүй һэн. Энэ аргань нилээдгүй һайн байгаа юм. Тэндэхи колхозууд һая сабшагдаһан ногоогоо тэгшэ газар дээрээ миин лэ обоолоод, 1,5—2 метр үндэрөөр, «ДТ-54» трактораар һайса нягтаруулаа һэн. Удаань обоолгогдоһон ногоогоо дэгнүүлээр хушаа. Иигэжэ хушахадаа, түрүүн нэгэ ряд дэгнүүл табихадаа ногооень доошонь харуулаад табяа. Тиигээд хоёрдохёо хушахадаа түрүүшынгээ ряд дээгүүр дэгнүүлэйнгээ үндэһые доошонь харуулаад табиһан юм. Тиигэжэ хушаһанайнгаа һүүлээр дэгнүүл дээгүүрээ шорой адхадаг. Гадна энэ округой Дульдургын, Агын аймагуудта бүришье бэлэхэнээр силос даргдадаг. Тэндэхи колхозууд хэршэгдэһэн ногооe һүринүүдэй хоорондо обоолһонойнгоо удаа «ДТ-54» трактораар һайса нягтаруулаад, үбһөөр хушажархидаг. Зүгөөр хоёр хажуудахи һүринүүдынь 1—1 метрһээ доошо бэшэ үргэн байха зэргэтэй юм. Иимэ аргаар даргдаһан силос үбэлэй үедэ 50 градус хүрэтэр хүйтэнэй болоходо үшөө хүрэдэггүй. Харин модон хашалтатай траншей, нүхэн соо даргдаһан силос иимэ хүйтэндэ хүрэшэдэг гээшэ. Гадна газар дээрэ даргдаһан силосые хобхолходошье бэлэн байдаг. Тиигэжэ силос даралгада, мүн һүүлдэнь малда эдюулхэдэ нилээдгүй ехээр хэгдэдэг гар ажал хүнгэдхэгдэнэ.

Нёдондо жэл манай республикын Борьёогой, Яруунын болон «Эрдэм» совхозууд тэгшэ газар дээрэ силос дараха арга түрүүшынхеэ хэрэглэһэн байна. Тиигэжэ эдэ совхозууд үнгэрһэн үбэл адуу малдаа һайн шанартай силос нилээд ехээр эдюулээ.

Республикымнай колхоз, совхозууд мүнөө үбһэндөө гараад байхадаа энэ түрүү арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, тэгшэ газар дээрэ нилээд ехэ силос даража абаха зэргэтэй. Мүн дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудые хаа хаанагүй хэрэглэбэл, 1,5—2 жэл соо бүхы малдаа хүсэд хүрэхэ силос даража абаха арга боломжотой гээшэбди.

В. Котлыкова,
зоотехник.

Агитбригада, автоклуб аймаг бүхэндэ хэрэгтэй

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй, мүн КПСС-эй ЦК-гэй 1958 оной декабриин Пленумээр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай хэдэн республиканuудта хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа асуудалые зүбшэн хэлсэхээр энэ жэлэй эсэс багта зарлагдаһан Пленум тушаа мэдээсэлые манай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд айхабтар баяртайгаар угтаа. Гүрэндөө хүдөө ажахын, түбхын түрүүндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха түсэбөө дүүргэхын тулада бүхы аймагуудай ажалшад тэмсэжэ байна.

Эхэ оронойнгоо эгээл дээдэ хайра—Ленинэй орденоор республикынгаа шагнагдахада улам урмашанхай һаалишад, хонишод, механизаторнууд, үбһэ хуряалгын бригадын хүдэлмэрилэгшэд ажалай шэнэ баатаршалга гаргажа байна.

Манай республикын дэбисхэр дээрэ хэдэн жэлдэ ган гасуур болоһон аад, энэ жэлдэ бороо хура һайнаар орожо, үбһэ таряанай ургаса ехэ һайн байна. Байгаалиин уларилай ехэ таатай хаһа сагые алдахагүйн тулада түгэс техникээр зэбсэгжэнхэй колхоз, совхозууднай малдаа жэл хахад—хоёр жэлдэ хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхэ гэһэн Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүдэй уряае халуунаар угтажа, үбһэ сабшалга, хуряалгын хүдэлмэридэ хамаг хаба шадалаа гамнангүй хүдэлжэ ороо.

Эгээл энэ үедэ республика доторхи хүдөөгэй культурын эмхи зургаануудай үүргэ айхабтар ехэ. Тэдэнэй олонхинь аймаг, колхоз, совхозойнгоо ажахын зорилгонуудые һайнаар мэдэжэ, соёл болбосоролой хүдэлмэри ажалшадай дунда ябуулдаг, партийна эхин организацинуудай бодото туһалагшадынь болożо шададаг байна. Үбһэ хуряалгын бригаданuудта хүдэлдэг хүнүүдэй, малшадай культурна эрилтэнүүдые гүйсэдөөр, дары түргэнөөр хангахын тулада агитбригаданууд, автоклубууд зарим аймагуудта эмхидхэгдээ.

Зэдын аймагай культурын таһаг (даагшань нүхэр Н. Шишмарев) хоёр агитбригада эмхидхээ. Нэгэ агитбригадань 30 хүнһөө, нүгөөдэнь 12 хүнһөө бүридэнэ. Агитбригадада эльба хаагшад, комсомолшууд, залуушуул, бэлигтэй бэрхэ дуушад, хатаршад оролсоно. Тэндэхи һургуулиин хүгжэмэй багша К. Раднаевай хүтэлбэри доро тэдэнэр элдэб дуу, хатарта һурана. Агитбригадын программада Эхэ ороноо, түрэл партияа, залуу наһаяа, ажал хүдэлмэреэ магтаһан дунууд угаа олон. Тус агитбригада «Коммунизм», Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо, Борьёогой хониной совхозой фермэ, отара, гуурта дээгүүр һонирхолтой концертнүүдые харуулна.

Мүн Белоозёрско Культурын байшангай уран һайханай бүлгэмэйхидһөө бүридэһэн агитбригада эмхидхэгдээ.

Зэдын аймагай культурын таһаг ажалшадта кино харуулха хүдэлмэреэ эли бодо һайжаруулаа. Хоёр кинопередвижкэ имагтал мал ажал, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ кино харуулхаар колхоз, совхозууд руу эльгээгдээ.

Зүгөөр агитбригада өөһэдын автомашинагүй дээрэһээ нэгэ колхозһоо нүгөөдэдэнь ошоходоо удаарха гү, али хэрэгтэй сагаа гээжэ магад. Айкомой агитаци, пропагандын таһагай инструктор нүхэр Сукнев уласхоорондын байдал тушаа лекци концертын урда тээ уншажа, ажалшадые айхабтар ехээр һонирхуулна, асуудалнуудтань харюу үгэнэ. Аймагай больницын врач нүхэр Пирогова мүн лэ агитбригадада оролсодог. Тэрэ малшадта, механизаторнуудта медицинскэ туһаламжа үзүүлжэ ябадаг байха юм.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ 27 сеанс кино харуулагдаа.

Мүн Түнхэнэй аймагай культурын таһаг (даагшань А. Попов) хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй культурна эрилтэнүүдые хангаха талаар горьтой юумэ хэжэ байна. Һаяхан тэрэ аймагта агитбригада, автоклуб хоёр эмхидхэгдээ. Авкоклубнь өөрын киноаппаратуратай, библиотекэтэй. Агитбригадань XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Путь Ленина», «Искра», «Путь коммунизма», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудаар, автоклубнь — «Сибиряк», «Восточные Саяны», Сталинай нэрэмжэтэ, «Новый путь» колхозуудаар ябахаяа мордоо. Гадна «Восточные Саяны», «Путь Ленина», колхозуудай малшадта, үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ кино ходо харуулжа байхаар кинопередвижкэнүүд эльгээгдэнхэй.

Бурядай Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын бүлэг артистнар Түнхэнэй ажалшадта концерт харуулжа эхилээ.

Зэдын, Түнхэнэй аймагуудта эмхидхэгдэһэн автоклуб, агитбригадануудай амжалтатайгаар хүдэлжэ эхилһэн жэшээе аймаг бүхэндэ дэмжэхэ, халан абахаар. Гэхын дашарамда, тус агитбригадануудай программада бурят дуун, хатар, хүгжэм, шүлэг мүртэй оруулагдаагүй байһаниинь гэмшэлтэй. Юундэб гэхэдэ, тэдэ аймагуудай ажалшадынь, мүн мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдынь ехэнхидээ бурядууд ха юм.

Үбһэ хуряалгын халуун хаһа болоо. Энэ үедэ хүдөөгэй культурын эмхи зургаанууд Зэдын, Түнхэнэй аймагуудта эмхидхэгдэһэн агитбригада, автоклубуудай дүй дүршэлые халан абаха, тиимэ агитбригада, автоклубуудые заабол эмхидхэхэ зэргэтэй.

Б. Ширапов.

Нооһо хайшалалгаяа дүүргэбэ

Һүүлэй хэдэн үдэр хура бороо ехээр орожо, хонидой нооһо хайшалалгые зарим тэды һаатуулбашье һаань, Яруунын аймагай «Дружба» артелиинхид энэ хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар үнгэргэбэ.

Колхозой 3-дахи комплексно бригадада нооһо хайшалалга илангаяа эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Эндэ механизатор Эрдэни Чимитов, агрегадайнгаа 16 машинануудые нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгөө. Гадна нооһо хайшалагшад нүхэд Ринчинова, Д. Цыдыпова, Д. Жанаева болон бусад 25—30 хони хайшалхын орондо үдэр бүри 40—50 хониной нооһо хайшалдаг байба. Мүн гараар нооһо хайшалагшад нүхэд Ц. Жамсаранова, Л. Балжаева гэгшэд үдэр бүри 20—20 хони хайшалаа. Тус бригадынхид 7—8 үдэр соо хамта 4000 хони хайшалжа, гүрэндөө 60 гаран центнер һайн шанартай нооһо тушаагаа.

Артелиинхид бүхыдөө 10 гара мянган хониной нооһо 10 үдэр соо хайшалжа дүүргээ. Эндэ нооһо хайшалалгын хамта 3 агрегат ажаллаа юм. Колхозойхид байгша ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,5 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй аад, мүнөө 2,7—3 килограмм хүрэтэр нооһо абаба.

Ц-Д. Базарсадуев.

Очерк

Шэрэмхэн харгыгаар шэнхинүүлнэ

Хэдэн жэлэй саада тээ Улан-Үдын паровозно депогой контородо сэрэгэй ногоон хубсаһатай залуу бурят хүбүүн орожо ерээд:

— Ажалда орохо хүсэлэнтэйб,— гэжэ томоотойгоор хандаһан байгаа.

Солдат үргэн бэһэ, елысэ арилгагдаһан кирзэ сабхи үмдэһэн хүниие конторын хүдэлмэрилэгшэ анхаралтайгаар шэртэжэ хараад, «энэмни сэрэгэй албанһаа табигдаһан хүн байна» гэжэ тухайлан:

— Та ямар мэргэжэлтэй хүмта?— гэжэ асууба.

— Сэрэгтэ ябахадаа үхэр буугаар дайсадые даралсан, Будапешт хүрөөд ерээб. Ондоо мэргэжэлшье гэхээр юумэ намда байхагүй... Машинист болоһойб гээд үниинһөө хойшо шэбшэдэгби...

— Тиимэ амарханаар машинист болошоһойш харин. Түрүүшээр кочегарханаар хүдэлөөд, туһалагшаар ябаад, машинист болохо үгышни мэдэгдэхэ,— гэжэ харюусаад, кочегараар хүдэлхые дурадхаба.

— Хамаагүй. Кочегарааршье хүдэлхэб,— гэжэ залуу хүбүүн харюусаба.

Тэрэ үдэрһөө хойшо Гавриил Данилович Таронов түмэр замшадай эбтэй коллективэй гэшүүн болоһон байна. Залуу кочегарта ахалагша машинист Петр Сватов ажалай түрүүшын дүршэл олгоһон юм.

— Хүн болохо багаһаа гэдэгтэл, машинист болохо кочегарһаа эхитэй юм бшуу. Тэрэниие ойлгожо ябаарай,— гэжэ аха заха ород нүхэрынь залуу бурят нүхэртөө анхан түрүүн уулзаһаар хэлэһэн байгаа. Машинистын хэлэһэн эдэ үгэнүүд Гавриил Тароновай ой ухаанда мартагдашагүйгөөр хадуугдаа. Залуу кочегар түрүүшын үдэрһөө эхилэн ажалдаа абьяастайгаар хандажа, уялгаяа наринаар дүүргэдэг байба. Замда мордохо бүридөө ахалагша машинист кочегартаа хандажа:

— Зай, Данилыч, ямараар ябажа ерэхэмнайб?— гэжэ асуугаад:— иимэ габшагай кочегартай бригада яахадаа муу ябаха һэм,— гэжэ залуу нүхэрөө магтадаг һэн.

Үнэхөөрөөшье эбтэй энэ бригада хододоо урагшатай һайн ябадаг байгаа. Харин нэгэтэл залуу кочегар багахан алдуу гаргажархёо бэлэй. Юундэшьеб, аянда ябатараа кочегар хүбүүн бодолгото болон шэбшэжэ ябаһаар топко руугаа томо-томо шулуу нүүрһэ харангүй ехээр хэжэрхёо.

— Данилыч, юун болооб, юундэ ууралай хэмжээн һуладаба?— гэжэ ахалагша машинистын шангаар хэлэхэдэ кочегар хүбүүн залд гээд, топко руугаа харахадань галай һулахан дүлэн гүйбалзажа, унтархаар болоод байба. Ууралай хэмжээн урмагүй доошоо оро ороһоор, машинын хүсэн һуладаба.

Залуу кочегар тэрэ доро хэмжээ абажа, топкынгоо гал үдхажа мэдэбэ. Уданшьегүй ууралай хэмжээн дээшэлжэ, машина хүсэндөө оро ороһоор түргэдэбэ.

Тэрэ үдэр Гавриил Данилович хүдэлмэриингөө угаа ехэ харюусалгатай байһые улам гүнзэгыгөөр ойлгожо абаа. «Үшөө ойр зуура харангүй үлэшөө һаамни, поезд замдаа байшажа болохо байгаа»— гэжэ бэеэ буруушааба. Нэгэ поездын замда зааханшье һаатаа хада бүхы график һамарха, поезднуудай ябаса удааржа, арадай ажахын ашаа бараан хожомтожо хүрэхэ болоно бшуу. Иимэ һаад ушаруулхагүйн тулада поездын бригада тон эбтэй эетэйгээр, нарин нягтаар хүдэлхэ зэргэтэй. Энэ бригадын гэшүүдэй дунда эгээл иимэ нягта журам тогтоһон байгаа. Эбтэй зүйтэйгээр хүдэлжэ, паровозой бригада һара бүридэ ашаа шэрэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, заһабарилга хоорондын гүйсые һунааһан, түлишэ горьтойгоор алмадаг болоһон байха юм.

Нэгэтэ Гавриил Данилович замай ээлжээтэ аянда мордохоёо ажалдаа ерэбэ. Ахалагша машинист амаршалан мэндэшэлээд:

— Хайртай байбашье, хани нүхэр, хахасахал болообди,—гэбэ.

Юунэйшье болоһые һайса үшөө мэдээгүй Гавриил Данилович машинистдаа хандан:

— Юун болооб? Намайе ондоо паровоздо эльгээхэнь гү?— гэжэ асууба.

— Үгыбдаа... Эрхимээр хүдэлдэг хадашни шамай машинистын туһалагша болгохо гэжэ шиидхэгдээ. Хахад жэлэй һургуулида ошохо болоош,— гээд машинист баярлан энеэбхилнэ:—Тааража хүдэлһэн кочегараа табиха дурагүйшье һаа, шиниингээ түлөө бишни баяртайб. Яба, ошо һургуулида,— гээд бурят нүхэрөө холын хото Суханда үдэшэһэн байгаа.

...Һуралсал эхилбэ. Үнинэй ном барягүй Гавриил Тароновто түрүүшээр хүндэшэг байба. Теэд Гавриил Данилович оролдосотойл хадаа бэшэ нүхэдһөө дутангүй һуралсаа. Хахад жэлэй үнгэрһэн хойно Гавриил Данилович машинистын туһалагшаар хүдэлхэ эрхэтэй болоо. Хэрэг ажалынь бүри нэмэжэ, харюусалгань дээшэлбэ. Кочегараар хүдэлхэдөө топко тендер хоёроо хараад ябабал хэрэг дүүрэдэг байгаа. Мүнөө тиихээр бэшэ. Машинистын туһалагша хадаа бүхы паровозой техническэ байдалай түлөө гүйсэд харюусаха, машинистдаа али болохоор туһалха уялгатай. Гавриил Данилович шэнэ уялгадаа жэшээтэ һайнаар хандажа хүдэлөө.

Машинистын туһалагшаар хүдэлжэ эхилһээр Гавриил Данилович түмэр харгын «профиль» гэдэгые ехэ нягтаар шэнжэлжэ захалһан байна. Ямар газарта, хэды шэнээн үндэр дабаан бииб, хаана уруудам, налуу харгытайб, хаана поездоо түргэн ябуулхаб, хаана удаанаар ябуулхаб,— эдэ бүгэдые табан хуруганһаа үлүүгээр мэдэхэ гээшэ түмэр замшын түрүүшын уялга. Эдэ бүгэдые һайса мэдэжэ абаагүй болобол, машинист болохонь бэрхэтэй. Дабаатай газарта поездоо дабшуулан түргэдхэхэ, уруудам газарта ууралаа гамнажа, түлишэ арьбалха гэхэ мэтын олон янзын онһо арга, оншо дүршэл машинистда тон хэрэгтэй. Иимэл хадань Гавриил Данилович энэ хэрэгэй хойноһоо оролдон шудалаа.

Иигээд саг жэл ябажал байба. 1955 оной намар паровозно депогой эрхим хүнүүдэй нэгэн Гавриил Таронов машинистын һургуулида һуралсахаяа Эрхүү хотодо ошоһон байгаа. Жэлһээ үлэтэр һургуулида һураһанайнгаа һүүлээр, Гавриил Данилович дахин машинистын туһалагшаар хүдэлөө. Мэнэ һаяхан Гавриил Даниловичын ажабайдалда горьтой ехэ хубилалта болобо. Хэдэн жэл соо зоригтойгоор оролдоһон оролдолгонь хүсэндөө хүрөө— Гавриил Таронов машинист болонхой. Харгы замаа хаһа саг соогоо һайса мэдэжэ абаһаншье һаа, Гавриил Данилович түрүүшынгээ рейсдэ мордохо болоходоо һанаагаа зобоо. Теэд тэрэнь дэмы байшоо. Залуу машинист харгын «профиль» гэдэгые үни хада һайса шэнжэлһэн байгаа бшуу. Энээнэй ашаар, мүн бригадын гэшүүдэй оролдолгоор түрүүшын аяншалга амжалтатайгаар үнгэрөө. Хэдэ мянган тонно ашаатай составые паровоздоо шагтагалаад, Улан-Үдэ станциһаа Петровско завод хүрэтэр үдэшэжэ ерээ. Хоёрдохи рейсдээ машинист Таронов Улан-Үдэһээ Мысовая станци хүрэтэр товарна состав үдэшөө. Удаань гурбадахи, дүрбэдэхи, табадахи рейс...

Гавриил Тароновой жолоододог «Галтай паровоз» газар нютагаа доһолгон, эдэ үдэрнүүдтэ шэрэмхэн харгыгаа шэнхинүүлжэ, шэнэ долоон жэлэй асари ехэ ашаа тээһэн ута гэгшын составуудые урагша хойшонь унжалдуулан зүдхүүлнэ.

Тээсгэн Гавриил Данилович ахалагша машинист Владимир Орловтой, мүн бригадынгаа бусад гэшүүдтэй зүбшэн хэлсээд, түмэр замшадай үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулһан шэнэ уялга абаа. Паровозой бригада коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ захаланхай.
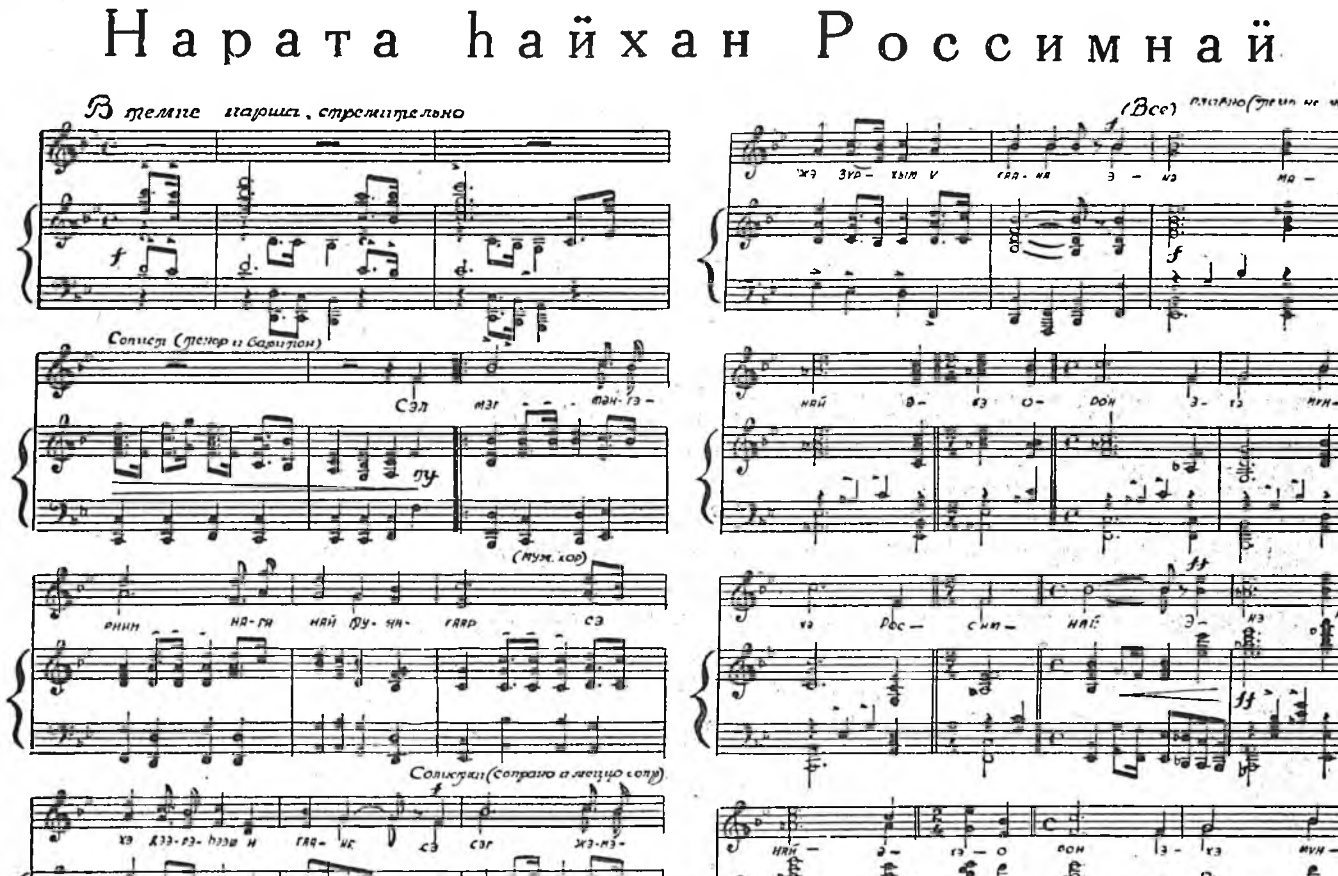
— Түмэр замшадай урда айхабтар ехэ зорилго табигдаад байна,— гэжэ машинист Таронов хэлэнэ.— Арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа тээбэри шадаал һаа түргэнөөр хүрэхэ газартань хүргэхын хажуугаар, бидэ машинистнар шэнэ мэргэжэлдэ—электровозуудай жолоошод болохо гэһэн зорилго бэелүүлхые оролдонобди... Иимэл сагта ажаябана бшуубди. Нэгэ мэргэжэлдэ һураад байхадаш, нүгөөдэнь даллан уряалха... Жэгтэйл байна даа,—гээд машинист яаралтайгаар газаашаа гаража, ээлжээтэ аянда мордохоёо паровоз тээшээ гэшхэлэн саашалба.

Урагшатай ябаарай, залуу машинист!

Б. ШАТОНОВ.

Хүгжэмынь Б. ЯМПИЛОВАЙ — Үгэнь Ч. НАМЖИЛОВАЙ

Нарата һайхан Россимнай

Сэлмэг тэнгэриин наранай туяагаар
Сэхэ дээрэһээш игаана,
Сэсэг жэмэсэй сэбэрхэн агаараар
Сээжэ зүрхыеш угаана,
Энэ манай Эхэ нютаг —
Энхэ мүнхэ Россимнай.
(хоёр дахин)

Холбоо хадатай нэлэнхы тайгаараа
Холо саднаһаа дунгяарна,

Хотон аймагтаа хүндэшэ зангаараа
Хоймор таладаа уряална,
Энэ манай Эхэ нютаг —
Энхэ мүнхэ Россимнай.
(хоёр дахин)

Арюун жаргалай аласай харгыгаар
Аха дүүнэрээ зорюулна,
Агуу тэмсэлэй алдарта зоригоор
Аюул бүхэнии зайлуулна,
Энэ манай Эхэ нютаг —
Энхэ мүнхэ Россимнай. (хоёр дахин)

*) Конкурсын гурбадахи шанда хүртэһэн дуун.

Катовицада митинг болобо

КАТОВИЦЕ, июлиин 16. (ТАСС). Советскэ Союзай партийно-правительственнэ делегациин Силезиин индустриальна центр Катовицада ерэһэнтэй дашарамдуулагдан, польско-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдан олон түмэн хүнэй хабаадалгатай митинг эндэ болоо.

Н. С. Хрущевой, В. Гомулкын, Советскэ Союзай партийно-правительственнэ делегациин гэшүүдэй трибуна дээрэ гарахада Катовицын ажалшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, воеводско комитедэй нэгэдэхи секретарь Э. Герек митингые нээгээд, В. Гомулкада үгэ үгөө.

Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар арадай Польша үнгэрһэн арбан табан жэлэй турша соо, дайнай үедэ тохёолдоһон хохидолнуудые зайсуулхаһаа гадна, 1938 онойхитой сасуулбал, промышленна продукци гаргалгые зургаа дахин ехэ болгоо гэжэ В. Гомулка хэлээ.

Энэ хэрэгтэ Советскэ Союзай үзүүлдэг, үзүүлжэшье байһан аха дүүгэй туһаламжа угаа ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Советскэ туһаламжын, урьһаламжын, машина, түхеэрэлгэ үгэһэлэй, техническэ туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар мүнөө үеын хэдэн олон түрүү промышленнэ предприятинуудые бидэнэр барижа шадаабди.

Социалистическэ оронуудай харилсаа холбоон, бата бэхи һанал нэгэдэлгэ Европодо амгалан тайбан байдал хангаха угаа ехэ хүсэн болохоһоо гадна, дай һүжэрөөхые хүсэгшэдтэ, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ эсэргүү тон ехэ хүсэн болоно.

Аденауэрэй, ФРГ-гэй зонхилхы нюурнуудай үһөө абаха политика бэелүүлдэг байһые элишэлхэ зуураа, В. Гомулка иигэжэ хэлээ: Гитлерэй политикые үргэлжэлүүлэгшэдэй манай орондо халдан оролгодо харюусахадаа, таанадай булимтархы һабартнай богонихон гэжэ бидэнэр харюусанабди. Арадай Польша 39 оной Польша бэшэ юм. Тэрэшэлэн мүлөөнэй Германи урдын Германи бэшэ. Мүнөө Германиин амгалан гүрэн—Германиин Демократическа Республика хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэн, нэрэ хүндэнь улам дээшэлжэ байна. Энэ республика Одер, Нейссе мүрэнүүд дээгүүр гараһан польско-германска хилые үнинэй мэдэрэнхэй.

Советскэ Союзтай, өөрынгөө бүхы хүршэнэртэй, социалистическэ лагериин бүхы оронуудтай аха дүүгэй таһаршагүй холбоотой арадай Польша 1939 оной сентябрьда болоһон ушар дахяад тохёолдохогүй гэжэ батаар этигэнэ.

Эб найрамдалай политика манай социалистическэ оронуудай агууехэ бүлые нэгэдүүлдэг гол арга нүхэсэл болоно. Энэ хадаа социалистическэ лагериин гол ехэ гүрэн—Советскэ Союзтай маанадай аха дүүгэй нэгэдэл бэхижүүлхэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ нүхэр Хрущев түрүүтэй манай совет нүхэдэй хани ёһоор айлшалжа ерэлгэ манай оронуудай аюулгүй байдалай, амгалан тайбанаар хүгжэхэ ябадалай эгээн лэ найдамтай хүсэн бологшо манай хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна гэжэ В. Гомулка үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Нүхэр В. Гомулкын үгэ хэлэжэ байхада нэгэтэ бэшэ альга ташалганууд болоо. Удаань Н. С. Хрущевто үгэ үгтөө. Талмай дээрэ хүсэтэ ехэ «Ура!» хашхаралдаан болоо.

Советскэ делегациие халуунаар угтаһанайнь түлөө, Советскэ Союзда угаа ехэ дуратайгаар хандадагайнь түлөө Н. С. Хрущев үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. Совет арад танай эгээн лэ үнэн сэхэ хани, ахань болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Иимэ байһандань, нүхэдүүд, батаар этигэжэ шадаха байнат! 15 жэлэй турша соо социализм байгуулхадаа Польшын арадай ехэ амжалта туйлаһые онсолон тэмдэглэхэ зуураа, имагтал шэнэ социалистическэ Польша бүхы поляк ажалшадай бодото эхэ оронинь бэлоо гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Социализм, коммунизм байгуулжа байһан миллиард шахуу хүн зон хүсэн түгэлдэр социалистическэ лагерьта нэгэдэн, Маркс—Энгельс—Ленинэй агууехэ туг доро батаар эмхидэн жагсанхай гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Социализм, коммунизм байгуулга социалистическэ оронуудай хэдэн зуун миллион хүн зоной үдэр бүриин хэрэг болонхой. Хүн түрэлтэнэй үни холоһоо хойшо эрмэлзэн хүсэдэг коммунистическэ общество манай оронуудта, манай үетэнэй һаяар бэелүүлжэ шадахаар хэрэг болоод байна. Мүнөө үедэ социалистическэ лагериин оронууд социалистическэ, коммунистическэ байгуулалтын элдэб шатануудта байбашье һаань, социализмын оронуудай нэгэн доро шахуу коммунистическэ обществодо орохо сагынь холо бэшэ болоо. Советскэ Союзда коммунизм байгуулгада, шэнэ техническэ болон научна бүри дээдэ хэмжээгээр, үйлэдбэриие бүхы хэмжээгээр оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ ябадалда үндэһэлэн, социалистическэ үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ Н. С. Хрущев нилээд дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Эдеэ хоолой зүйл, хэрэглэлгын эд бараа элбэг дэлбэг болгохо гэшэ коммунизм болоно. Энээнһээ гадна коммунизм хадаа дэлхэй дээрэ урда тээнь байһан бүхы обществонуудта ороходоо эгээн ехэ эмхидхэлтэй, үйлэдбэриие эгээн ехэ хэмжээндэ хүрэтэр хүгжөөһэн бар хүсэ гаргаха ехэ ажал хэрэглэдэггүй тиимэ общество болоно гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Ажалда коммунистическэ ёһоор хандаһан түрүүшын үзэгдэлые агууехэ Ленин советскэ засагай һаяхан тогтоод байхада ажаглан хаража дэмжэһэн байгаа. Теэд энэ ушар гансахан манай орондо ехээр дэлгэрнэ бэшэ. Харин бидэнэр ажалай геройнуудые, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдые оюун бэлигтэй, ажалда дуратай Польшын арад ургуулан гаргаа, Хитадай Арадай Республикын, социалистическэ бусад оронуудай ажалшад шэн зоригтойгоор хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэдэ ехэ баясхалантай байна гээд Н. С. Хрущев саашань хэлээ.

Коммунистическэ шэнэ юумэ гэшэ тогтон торонгүйгөөр хүгжэнэ. Тэрээндэ һаад түбэг ушаруулха юумэ байхагүй. Эб найрамдалай, социализмын дайсадай бидэндэ ямаршье һаад ушаруулаа һаань, тэдэниие бидэнэр дабан гаража шадахабди. Бидэнэр манай агууехэ зорилгые туйлажа, дэлхэй дээрэхи эгээн эрхим һайн, эгээн үнэн зүб обществые—коммунизмые байгуулхабди.

Уласхоорондын байдал тухай тогтоходоо, Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлээ: бүхы оронуудай ажалшадай хүсэн угаа ехээр ургаа, уласхоорондын байдалые һайжаруулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ түгэс арга боломжо бии болоо. Социалистическэ лагериин хүсэн түгэс ургалтые, уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор дайн байлдаа хэхые буруушаадаг бүхы арадуудай дура зоригые дай хэхые хүсэгшэд хараадаа абадаг болоо.

Польшын ажалша арадай, тэрэнэй түрүү отряд—Польшын хүдэлмэришэн ангиин хүндэлэлдэ, Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, Владислав Гомулка түрүүтэй Центральна Комитедэйнь хүндэлэлдэ зорюулан Н. С. Хрущев Польшын хэлэн дээрэ юрөөл табяа.

Нүхэр Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ дүүргэхэдэ нэрьемэ альга ташалган болоо. Амаршалалганууд хэлэгдээ. «Эб найрамдал», «Хани барисаан», «Хрущев!», «Гомулка!» гэһэн юрөөлнүүд зэдэлээ. «100 жэл» гэһэн Польшын заншалта дуун, партиин гимн «Интернационал» дуулагдаа.

Митингдэ 120 мянган хүн хабаадаһан байна.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, июлиин 16. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй мүнөөдэрэй пленарна заседани дээрэ С. Ллойд түрүүлэгшээр һуугаа.

К. Гертер түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, саашадаа хүдэлмэрилхэ гурим тухай асуудал табиһан байна. Баруун Берлин хамаатай асуудалнуудые удаа дараалуулан зүбшэн хэлсэхые үсэгэлдэрэй заседаниин дүүрэхын урда тээ К. Гертерэй дурадхаһые һануулаа. Тиихэдэнь Баруун Берлин тухай асуудалай ямаараршье харагдаа һаань, ниитэ Германиин комитет байгуулха асуудалай заатагүй харагдаха ёһотой байһан тухай, энэ асуудалай Баруун Берлин тухай асуудалтай таһаршагүй холбоотой байһан тухай А. А. Громыко мэдүүлгэ хэһэн байгаа.

К. Гертер үсэгэлдэрэйнгөө дурадхалые мүнөөдэр дахяад дабтаха зуураа, Берлинэй асуудалаар баруун гурбан гүрэнэй июниин 16-да оруулһан дурадхалнуудые хаража үзэлгэһөө хүдэлмэреэ эхилхэ ёһотойбди хэжэ хэлээ. Тиигээд США-гэй гүрэнэй секретарь өөһэдынгөө дурадхалые хамгаалан США-гэй, Англиин, Франциин делегацинуудай урда тээнь хэлэһэн үгэнүүдые дахяад дабтаа. Теэд эдэ үгэнүүдынь Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын гуримые хэтэдэнь үлөөхэ тухай хэлэгдэһэн дээрэһээнь Советскэ Союз тэрэниие дэмжэжэ шадахагүй байгаа. Юуб гэхэдэ, Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын гуримые түргэнөөр зайсуулха тухай асуудал советскэ делегаци Женевэдэхи зүблөөнэй үзэмжэдэ табиһан байна бшуу.

США-гэй гүрэнэй секретарь Баруун Берлин тушаа урдань хэлэһэн үгэнүүдээ дахяад дэлгэрэнгыгээр дабтаһан болобошье, советскэ делегациин нэгэтэ бэшэ табиһан асуудалнуудта, тусхайлбал, Берлинэй асуудалаар Советскэ Союзтай ёһотой хэлсээ хэхэ хүсэлэнтэй байгаа һаа, Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын гуримые үлөөхые оролдоод юун болохоб гэһэн асуудалда харюусангүй гараһан байна.

Гертерэй һүүлээр Сельвин Ллойд үгэ хэлэхэдээ, али али талын хараа бодол ойртуулхын тулада оролдолго гаргаха шухала байһан тухай тэмдэглээ. Советскэ һүүлшын дурадхалнууд соо баруун оронуудай делегацинуудта ойлгогдохоор бэшэ зүйлнүүд байһан юм. Гэбэшье советскэ делегациин тайлбариһаа, июниин 19-дэ, июниин 28-да, июлиин 13-да А. А. Громыкын хэлэһэн мэдүүлгэнүүдһээ эдэ тодо бэшэ зүйлнүүд эли боложо үгөө гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, али талын дурадхалнуудай тус тус пунктнуудай дүтэрхы байһан дээрэһээ, үгэеэ ойлголсохо аргатайбди гэжэ һанаха байнаб гээд С. Ллойд хэлээ.

Удаань А. А. Громыко үгэ хэлээ. Һүүлээрнь Франциин делегациие толгойлогшо М. Кув де Мюрвиль, ГДР-эй делегациие толгойлогшо Л. Больц, ФРГ-гэй делегациин түлөөлэгшэ В. Греве үгэ хэлээ.

Москвагай сагаар 21 час 15 минутада заседани хаагдаа.

ХИТАДАЙ ФУТБОЛИСТНАРТАЙ УУЛЗАЛГА БОЛОХОНЬ

...Аэропорт. Июлиин 17-ной үглөөнэй эгсэ 9 часта Эрхүү городһоо «ИЛ-14» самолёт Улан-Удын аэропортын талмай дээрэ ерэжэ, аалиханаар зогсоно. Манай аха дүү арадуудай түлөөлэгшэд—Хитадай Арадай Республикын футболистнар суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалган доро хойно хойноһоо һубарилдан, самолёт сооһоо гаража ерэнэ.

Айлшадай самолёдһоо гарахатайнь зэргэ республикымнай футболистнар тэдэнэрые угтажа, гар гараа барилсана, пионернүүд баглаа сэсэгүүдые барюулна.

— Хүндэтэ ханинар, манай «Огонек» гэжэ лагериин пионернүүдһээ халуун зүрхэнэй баярые хүргэнэбди, — гэжэ пионер Люда Боробовагай хэлэхэтэйнь зэргэ, айлшад нэрьемэ альга ташалгаар харюусана.

— Хани халуунаар угтаһандатнай үнэн зүрхэнэй баярые хүргэнэбди,—гэжэ айлшадай делегациие толгойлогшо Лю Юн-нян баясхалан хүргэбэ.

Айлшад пионернүүдтэй, мүн тэндэ суглаарагшадтай хамта дүрээ буулгаһанайнгаа һүүлээр, город ерэбэ.

Хитадай Арадай Республикын Гирин провинциин суглуулагдамал футбольно командын капитан Вен Чжань-у иигэжэ хэлээ:

— Бидэнэр түрэл оронһоо июлиин 6-най үдэр поездоор Владивосток город—Советскэ Союзай футболистнартай нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэхөөр ерэһэн байнабди. Тэндэ городой футболистнартай уулзахадаа манай командынхид хэдышье һайнаар наадабашье, ханинарайнгаа техническэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй байһан дээрэһээ 3:2 тоотойгоор шүүгдээбди. Мүн Хабаровск, Эрхүү городуудта үнгэргэгдэһэн уулзалгануудтаа шүүгдэһэн байнабди. Бидэнэрэй хаанашье ябахада советскэ ажалшадай хани халуунаар маанадые угтаһандань халуун зүрхэнэй баярые хүргэнэбди!

Удаань айлшад сайлаһанайнгаа һүүлээр город соогуур ябажа, республикымнай арадай ажахын, культурын туйлалтануудые харуулһан выставкэ ошожо хараһан, пионернүүдэй ажабайдалтай танилсаһан байна.

Мүнөөдэр, үдэшын 6 часта, БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ манай республикын суглуулагдамал командын футболистнар айлшадтаяа нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэхэнь.

Б. Цыремпилов.

Зураг дээрэ: 1. Хитадай айлшад самолёдһоо буужа ябана. 2. Хитадай Арадай Республикын Гирин провинциин футболистнар.

Л. Хайдуровай фото.

Манолис Глезосые сүүдлэлгэ

АФИНЫ, июлиин 17. **(ТАСС-эй корр.).** Афинын сэрэгэй трибуналай үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ Манолис Глезос үгэ хэлээ. Грециин олониитын түлөөлэгшэдые сүүдтэ оруулхагүй, дэлхэйн оронуудай хэблэлэй түлөөлэгшэдэй хүдэлмэридэ бэрхэшээл ушаруулха талаар полициинхидэй абаһан хэмжээнүүд засаг баригшадай ехэ сошордуу байһые гэршэлэн харуулна.

«Тагнуул хэлгэдэ туһалаа» гэһэн гэмнэлгын шал хуурмаг байһыень Глезос намдууханаар үгэ хэлэжэ элирүүлээ, мүн энэ гэмнэлгын полициинхидээр зохёогдоһые тодоруулаа.

Августын 16-най үдэшэ Глезос Колиянистай уулзаа гэжэ полициинхид баталдаг байгаа. Теэд энэ үдэшэ Глезос һамган хүбүүн хоёртоёо кинодо ошоһон байгаа. Удаадахи үдэрынь Колиянистай Глезос зүблөө хэжэ үргэлжэлүүлээ гэжэ полициин тагнуулшад баталдаг байгаа. Теэд энэ үдэр Глезос Рафинада амарһан байна. Глезос тушаа бүхы гэмнэлгые буруутуулха зуураа, ЭДА партитай зүбшэл хэжэ ажал-ябуулгаяа бэелүүлдэг байһан тухайгаа Глезос мэдүүлээ. Минии хойноһоо нюуса полициин хододоо ажаглан хаража байдаг тухай би мэдэдэг байгааб гэжэ Глезос хэлээ. Минии бүхы хэдэг юумые политическэ полици тон һайнаар мэдэдэг байгаа гэжэ тэрэ нэмэжэ хэлээ.

Августын 16-най һүни минии түрэл эхэнэрэй байдаг райондо полициинхид хэнэйшье хойноһооб мүрдэлгэ хэһэн байна. Энээниие хэрэглэн полициинхид намда эсэргүү хуурмаг гэмнэлгые зохёобо гэжэ Глезос хэлээ. Грециин засагаархид үнинһөө хойшо намда муу һанадаг болонхой юм гэжэ Глезос онсолон тэмдэглээ.

Грецидэхи байдалые гуримшуулан заһаруулхые ороной политическэ олон хүсэнүүд оролдодог юм гэжэ Глезос саашань мэдүүлээ. Оромнай бэеэ даанхай байжа, грек арадай эрилтын ёһоор эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулалсаха гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

И. АБЛАМОВ.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын июлиин 18-най номерто «Колхозой бригадир» гэһэн статья соо һүүлшын колонкын дээрэһээ хоёрдохи абзацай гурбадахи мэдүүлэлые: «...КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй болоһон жэл. 1953 ондо тус колхоз юрэдөөл 811 мянга 113 түхэриг»... гээд саашань текстээрнь уншахые гуйгдана.

Болоһон ушар

Хонжоо наймаашан хэһээгдэбэ

Жамбалов Чултум Найданович гэгшэ үнэн сэхэ хүн янзатай, ажал хэрэг дүүргэжэ байһан хэбэртэй, Сэлэнгын аймагай хүдөө тосхонуудаар ходо аяншалга хэжэ ябадаг байгаа. Теэд үнэндөө тиимэ бэшэ байшоо.

Тэрэмнай холын гүүртэ, отара, фермэнүүдээр ябахадаа малшадһаа хүдөө ажахын элдэб продуктнуудые, үхэр мал хүнгэн сэнгээр абаад, ондоо тээшэнь абаашажа, хэтэрхы ехэ сэнгээр дам хонжоошолдог байба. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй һүүл багта Борьёогой совхозой хонгор зарим хүдэлмэришэдһөө аяар 5 үхэр худалдажа абаад, хүндэ сэнгээр дам хүнүүдтэ худалдажархиһан байха юм. Тиигэжэ богонихон сагай туршада хэдэн мянгаад түхэриг үбэршэлбэ.

Хонжоо наймаашын эдэ бүхы харанхы хэрэгүүд элирүүлэгдэжэ, Жамбалов балшыса баригдаа. Тэрэ хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37. отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01094. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5009.